

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU VE SPORTU

KRYŠTOF PROKOP

Čestné prohlášení:

„Prohlašuji tímto, že jsem diplomovou práci na téma: Odpovědnost za škodu ve sportu zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

V Plzni dne 28. března 2013

.....

Podpis

Poděkování:

„Na tomto místě bych rád touto cestou vyjádřil poděkování JUDr. Alexanderovi Šímovi za jeho cenné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a přátelům za morální i finanční podporu ve studiu.“

Obsah

1. Úvod	1
2. Právo ve sportu nebo sportovní právo	3
2.1. Pojem sport.....	3
2.2. Právo ve sportu	5
2.3. Sportovní právo	9
2.4. Právní vztahy ve sportu	11
2.4.1. Sportovec jako subjekt práva	14
2.4.2. Sportovec jako zaměstnanec	14
2.4.3. Sportovec jako OSVČ	16
3. Právní odpovědnost ve sportu	18
3.1. Odpovědnost jako pojem práva	18
3.2. Odpovědnosti ve sportu	19
4. Prameny sportovního práva	23
4.1. Rozdělení pramenů práva ve sportu	23
4.2. Význam sportovní legislativy	24
4.2.1. Sportovní legislativa v České republice	28
4.3. Sportovní pravidla, předpisy a řády.....	29
4.3.1. Sportovní norma	29
4.3.2. Rozdělení sportovních norem (pravidel).....	31
5. Význam práva Evropské unie ve sportu	35
5.1. Evropské charty o sportu.....	35
6. Odpovědnost za škodu obecně	40
6.1. Předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu	41
6.2. Okolnosti vylučující protiprávnost.....	43
6.3. Náhrada škody	45
6.4. Úprava podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník	47

7. Odpovědnost sportovce za škodu při výkonu sportovní činnosti.....	50
7.1. Sportovní úraz	51
7.2. Jednotlivé teorie na odpovědnost sportovců	52
7.2.1. Teorie přípustného sportovního rizika	53
7.2.2. Teorie souhlasu poškozeného.....	53
7.2.3. Teorie dodržení sportovních pravidel.....	54
7.2.4. Teorie sportovního práva.....	55
7.2.5. Teorie nedostatku zavinění.....	55
7.2.6. Subsumpční teorie J. Hory	55
7.2.7. Teorie nešťastné náhody	56
7.2.8. Teorie účelu	56
7.3. Současné problémy právní odpovědnosti za úrazy	57
7.4. Občanskoprávní odpovědnost sportovců za úrazy	59
8. Rozhodovací činnost příslušných orgánů.....	61
8.1. Orgány sportovních svazů, aneb disciplinární řízení	61
8.2. Rozhodčí řízení.....	64
8.2.1 Arbitrážní soud pro sport.....	65
8.3. Evropský soudní dvůr.....	67
8.4. Řízení před obecnými soudy v České republice	68
8.4.1. Judikatura českých soudů.....	69
9. Odpovědnost sportovce v komparaci s vybranými státy	73
9.1. Německo.....	73
9.2. Anglie	75
9.3. Polsko	76
10. Závěr.....	78
Seznam použitých pramenů	81
Odborná literatura.....	81
Odborné články	82

Judikatura	83
Právní předpisy a sportovní legislativa	83
Cizojazyčné resumé.....	85

1. Úvod

Téma odpovědnosti za škodu ve sportu a i samotný vztah sportu s právem je téma velmi aktuální, protože sport už nemůže zůstat v naprosté autonomii. Sport je dnes velmi rozšířeným fenoménem, který potkává všechny téměř denně. Avšak sport, fyzická aktivita provozována podle daných pravidel a zvyklostí, už dávno neslouží pouze rekreačním účelům, ale je spojen se složitými finančními vztahy, širokou komercializací a medializací. Svým rozsahem, hlavně sport profesionální, se často dostává do křížku s právem. Jejich vzájemný vztah je velmi komplikovaný a neseťká se s jednotným názorem. Nejsložitější oblastí při vzájemném působení těchto dvou fenoménů pak budou negativní důsledky vznikající ve sportu, jako jsou sportovní úrazy, doping, korupce a jiné ovlivňování nebo divácké násilí.

Zvolil jsem si toto téma, jelikož ke sportu mám velice blízký vztah a účastním se ho jak aktivně tak pasivně. Proto jsem si sám chtěl přiblížit pohled na vzájemný vztah sportu a právního systému a především odpovědnostní vztahy vznikající na této úrovni. Zaujalo mne to i proto, že v České Republice doposud neexistuje kvalitní právní úprava sportu a už vůbec ne odpovědnosti za škodu ve sportu. I když si jak odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, tak celkový vztah sportu a práva prošli mnohaletým vývojem, není zdaleka vše jasné. Svou diplomovou práci rozdělím do třech větších částí.

V první části se budu věnovat především začlenění sportu do oblasti práva. Seznámím se především s pojmy „sport“ a „sportovní právo“. Vedle toho se pokusím vysvětlit nejdůležitější právní vztahy, které provázejí sportovce. Druhá část bude o sportovní legislativě a jejím významu ke sportu a všech druzích pramenů sportovního práva, které upravují probíranou oblast. V poslední části, která je zároveň stěžejní v mé práci, budu psát o odpovědnosti za škodu obecně, ale hlavně o odpovědnosti sportovce za způsobený úraz jinému sportovci. K tomu poskytnu přehled orgánů, které rozhodují veškeré spory vyskytující se v probírané oblasti. Na úplný závěr se pokusím stručně vyobrazit srovnání úpravy a názorů na odpovědnost za úrazy v Německu, Anglii a Polsku. Při zpracování práce budu využívat hlavně metodu analýzy a syntézy, jelikož budu rozebírat jednotlivé názory a teorie na daná témata, respektive spojovat je v jeden celek. Dále v několika částech

budu používat metodu komparativní k jejich srovnání a při tom budu vycházet z pramenů uvedených v práci.

Cílem této práce je poskytnout ucelený pohled na komplikované postavení sportu s důrazem na odpovědnost za škodu sportovce za způsobené sportovní úrazy. Cílem není vyřešení otázky odpovědnosti sportovců, protože to není v možnostech nejen diplomové práce, ale ani světových právních systémů. Názory na tuto problematiku jsou ve všech státech odlišné a je otázkou, zda je vůbec jednotné řešení v každém státě možné. Stěžejním cílem je tedy poukázat na nejednotnost názorů na odpovědnost sportovce za úrazy a podání vysvětlení proč je tato problematika natolik rozporuplná a důležitá.

2. Právo ve sportu nebo sportovní právo

2.1. Pojem sport

Než se začnu věnovat právu ve sportu, nebo sportovnímu právu a vztahu práva ke sportu, musím přistoupit k vyřešení pojmu „sport“. Zřejmě úplně každý ví, co je sport a zná jeho různé disciplíny, ale myslím si, že jen pouhý zlomek z těchto lidí, by ho dokázal definovat či podrobně vysvětlit. Definice sportu není jednotná. Mnoho autorů na tuto definici zaujímá svůj vlastní názor. I když musím říct, že z těchto všech definic bude vyplývat v podstatě totéž. Vždy to bude činnost provozovaná v určitém celku za určitým cílem. Každý teoretik přidává vždy něco navíc.

Slovo sport je odvozováno z latinského „disportae“ nebo ze starofrancouzského „le désporte“, což lze vyložit jako bavit se nebo příjemně trávit čas. U nás sportovní věda považuje sport za složku tělesné kultury. V zahraničí se velmi často používá jak pojem sport tak i pojem tělesná kultura synonymně a někde se používá pouze pojem tělesná kultura.¹ Sport jako takový, jak jsem zmínil výše, se dělí na další odvětví rozdělená podle nejrůznějších hledisek. A to sice sporty individuální a kolektivní, kontaktní a bezkontaktní, soutěžní či bojové nebo různá odvětví rozlišující se podle míry rizika. I pro tuto rozmanitost sportu není lehké stanovit jednoznačnou definici vystihující základ všech sportů. Dodnes neexistuje žádná definice, která je všeobecně uznávána. Sport jako takový musíme odlišit od obecných rekreačních aktivit a her. Všeobecným znakem sportu je fyzická aktivita, která u takových chybí.² Vedle výše zmíněných rozdělení je nutné zmínit i rozdíl mezi sportovní činností amatérskou neboli rekreační a profesionální. Profesionální sportovec vykonává sportovní činnost na vrcholové úrovni, na základě smlouvy s klubem a účelem získání finanční odměny. Kdežto rekreační sport slouží především pro zábavu ve volném čase.

¹ ČORBA, J. et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 9 – 10.

² SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 13 – 15.

Sluka³ zmiňuje i definici, kterou nám přináší encyklopedie Diderot: „*Sport je rekreační fyzická aktivita tvořící složku volného času a životního stylu, ve vrcholové podobě prováděná i jako profese. Plní funkci zdravotní i rekreační, zahrnuje momenty soutěživosti, výkonu, regulované ventilace agrese, příslušnosti ke skupině. Se sportem souvisí i problém diváctví jako masové zábavy. Pohybová činnost soutěžního charakteru prováděná podle určitých pravidel. Závodní soutěžení se vyznačuje snahou po nejvyšším výkonu.*“ Podle mého názoru je tato definice velmi široká a pro naše potřeby i nadbytečná. Určitě je velmi důležitá neboť se snaží definovat sport ze všech směrů a myslím, že se jí to s úspěchem daří.

Vedle teoretických úvah, ale můžeme nalézt přinejmenším určitý pokus o definici sportu v legislativě, což se někdy daří velmi výstižně. Konkrétně na mezinárodní úrovni je taková definice obsažena v Evropské chartě sportu, která byla přijata roku 1922 Radou Evropy. Tato charta obsahuje 14 článků, ve kterých je mimo jiné poměrně podrobně stanovena definice sportu. Článek 2 říká: „*Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.*“ Vedle toho na úrovni národní je to v České Republice zákon č.115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o podpoře sportu“). Jeho §2 odst. 1 zní: „*Pro účely tohoto zákona pojem sport představuje všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní.*“ Je nad míru jasné, že se tento zákon téměř doslova inspiroval Evropskou chartou sportu. Do té doby u nás žádná taková definice neexistovala. Je více než přínosné, že se zákon inspiroval touto definicí, jelikož podle mne je velmi vystihující a sjednocující a položila základ pro další její využití. Důležitá je i proto, že celý právní řád na mnoha a mnoha místech používá pojem sport. Napříč téměř všemi odvětvími českého práva se s tímto pojmem setkáme a až do doby přijetí tohoto zákona zde nebyla žádná jiná zákonná definice.

³ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 13.

Při použití pojmů sport a právo dohromady, si musíme uvědomit, že nejenom sport, ale ani právo, nemají jednotnou a uznávanou definici. Je otázkou jestli má smysl se o takovou přesnou definici vůbec pokoušet a zda by měla vůbec být jednoznačně stanovena. Jsem toho názoru, že taková definice je zbytečná, a i nemožná. Vždyť doslovné stanovení hranic takových pojmů, ať už jde o právo, nebo o sport, bude spíše na škodu než k užitku. Určitě postačí obecné a otevřené vymezení pojmů těchto dvou fenoménů, které nechává určitý prostor pro jejich rozmanitost. O definici sportu jsem se ale bavil výše a lze vyznívat, že pouze na téma definice pojmu sportu by se dala napsat minimálně diplomová práce. Avšak má práce bude o něčem jiném. V následující kapitole se budu snažit nastínit, jaký vztah má právo ke sportu a opačně. Dále budu psát o sportovním právu. Existuje vůbec něco jako „sportovní právo“? Toto sousloví se v poslední době stále více a více objevuje.

2.2. Právo ve sportu

Na začátek této kapitoly bych zmínil dva citáty významných teoretiků, kteří mají velmi zajímavý a rozdílný pohled na vztah sportu a práva. Oba autoři nám poskytli zajímavé koncepce. Bruno Zauli: „*Vstoupí-li právo do bran sportu, přestane sport býti sportem.*“ Na druhé straně stojí Edward Grayson: „*Role práva ve sportu je podstatná pro civilizaci jako role práva ve společnosti obecně. Bez toho vládne anarchie. Bez role práva ve sportu panuje chaos.*“ Ponechám na úvaze z každého z těch, který citát mu bude bližší, ale myslím si, že každý z těchto dvou velkých myslitelů má svým výrokiem pravdu. Vždyť jakmile sport ovládne právo, už zde nebude ta soutěživost sportovců a snaha po nejlepších výkonech. Nemůžeme ale sport nechat úplně bez právních zásahů. Především ne v současné době, kdy se objevují takové problémy, na které sport a sportovní organizace a jejich normy opravdu nebudou dostačující. Nejenom z těchto myšlenek se vytvoří dvě skupiny názorů. První skupina zastávající autonomii sportu bez právních zásahů a druhá skupina, prosazující myšlenku, aby právo jistou funkci ve sportu mělo. O tom podrobněji níže.

Jak sport, tak i právo doprovázejí lidstvo od jeho počátku. Jsou to dva autonomní celky, které na první pohled nemusejí mít nic společného. Avšak kdyby se tyto dva celky vzájemně neprolínaly, nemělo by smysl bavit se o nich ve vzájemném vztahu. Při hlubší analýze, ale zjistíme, že právo bude doprovázet sport vždy v určitých bodech, či množinách. Takový jev bývá označován jako interdisciplinarita sportu. Tu dále rozlišujeme na interdisciplinaritu vnější a interdisciplinaritu vnitřní, které nejsou striktně odděleny, ale vzájemně se prolínají. K interdisciplinaritě vnitřní zařadíme takovou činnost, která směřuje dovnitř sportovní činnosti, k vnitřní struktuře sportu, organizačnímu fungování a vlastnímu působení, tedy k takovým kategoriím, které již existují, aniž by se zabývaly okolnostmi jejich vzniku. Takové okolnosti naopak zkoumá interdisciplinarita vnější. Ta je rozdělena na širší a užší. Širší interdisciplinarita v sobě zahrnuje vědy, které zkoumají takové jevy, které se projevují v interdisciplinaritě vnitřní. Patří sem pedagogika, filosofie, sociologie, ekonomika, umění, biologie, antropologie, etika, politika, systém výchovy a vzdělání, vědy o organizaci, a především právo. Z pohledu interdisciplinarit vnější v užším pojetí je to hlavně vztah sport – právo. Což se projevuje ve vztahu ke všem právním odvětvím.⁴

Sport a právo mají nevyvratitelně mnoho shodných znaků. Oba tyto fenomény mají regulativní charakter, což se projevuje tím, že u obou existují pravidla chování, která jsou vázána k jejich předmětu působení. I když dosah regulace je u obou rozdílný. To lze pozorovat na tom, že oblast sportovní činnosti je upravena vlastními sportovními pravidly, což jsou ale normy neprávní. Dalším společným znakem je jejich působení nejenom na venek, ale i dovnitř sebe sama. Vnitřní působení ve sportu představují pravidla, což jsou v podstatě veškerá pravidla vydávaná orgány sportovních organizací. Takové autoregulační prvky si kladou za cíl zejména odstraňování zjištěných nedostatků. V oblasti sportovní autoregulace půjde o úpravu pravidel sportovních utkání tak, aby bylo minimalizováno nebezpečí hrozící hráčům, rozhodčím nebo divákům. Naopak právní autoregulace se uskutečňuje při zjištění normy, která působí neefektivně či nedostatečně.⁵

⁴ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 1- 2.

⁵ Tamtéž s. 9 – 10.

Je nepochybné, že aktivita jako je sport a tělovýchova musí být předmětem zájmu práva. Bude se tak dít v několika aspektech. A to zejména v oblasti:

- a) organizační,
- b) smluvní a pracovní,
- c) odpovědnostní,
- d) zdravotní,
- e) osvětové a vzdělávací,
- f) finanční,
- g) hospodářské apod.

V organizační oblasti půjde o institucionální realizování sportovních činností. Zde se setkáváme se základy sdružovacího i shromažďovacího práva. Z hlediska smluvně pracovního půjde o zvláštní postavení osob, které se zúčastňují tzv. vrcholového sportu jako profesionální sportovci, nebo trenéři. V oblasti právní odpovědnosti ve sportu půjde o určitou možnost vzniku škody jak na majetku, tak i na zdraví. Vedle toho bude neméně důležitá odpovědnost za dodržování vnitřních pravidel a tzv. férového přístupu ve sportu. Další kategorií jsou aspekty zdravotní, které samozřejmě souvisejí nejen s odpovědností ve sportu, ale i s realizací zdravotní služby při provozování sportu, určením a kontrolou podmínek důležitých pro ochranu zdraví sportovců. Dále v oblasti osvětové a vzdělávací půjde o činnost, která ve vztahu ke sportu má funkci informační, propagační, motivační a v neposlední řadě regulační. Do této oblasti zařadíme aktivity státních a mimostátních institucí spolu s hromadnými sdělovacími prostředky. Do finančních aspektů spadá finanční podpora ze zdrojů soukromých i veřejných, jak na úrovni státní, tak i regionální a místní veřejné správy a samosprávy. Na tyto aspekty navazují aspekty hospodářské, které tvoří zajištění sportu z ekonomického hlediska. To se děje zejména pomocí specifických institucí, které zajišťují realizaci sportovních aktivit.⁶

Abych ukázal jak na sebe sport a právo vzájemně působí, je vhodné, možná i nutné sportovní činnost rozdělit ve smyslu užším a širším. Do sportovní činnosti užší zařadíme určité činnosti, které jsou spjaté přímo se sportem. Například pravidla

⁶ ČORBA, J. et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 15 – 16.

průběhu hry, její hodnocení, přestupová pravidla, disciplinární normy apod. Půjde o pravidla, která jsou vlastní určitému sportovnímu utkání, zápasu či soutěži, jejich bodovému ohodnocení, disciplinárnímu šetření při porušení sportovních pravidel spadajících pod sportovní organizace. Zde píše o neprávních pravidlech. Zde se ale právní regulace může projevit například tím, že určitá sportovní činnost může být úplně zakázána. K tomu mohu poukázat příklad, kdy půjde o výlučnou působnost právních norem. Nejčastější budou případy při vzniku odpovědnostních vztahů za vzniklé úrazy v průběhu dané sportovní činnosti, ať už jde o odpovědnost občanskoprávní, trestněprávní nebo pracovněprávní.

Pod sportovní činnost ve smyslu širším pak budou patřit pravidla nepřímě spjatá se sportem. Budou to takové otázky věnující se sponzoringu, dopingu, daňovým úlevám pro sportovní organizace, diváckému násilí, právnímu postavení sportovců a mnoho dalších. V této složce převažuje především výlučné působení právních předpisů.⁷

Lze si všimnout toho, že právo do sportu vstupuje buďto přímo, anebo nepřímě. Častějším případem bude určitě možnost nepřímého vstupu. Nejčastěji tehdy, bude-li regulovat okruhy sportovní činnosti, kdy je nevyhnutelné, aby se o ně právo zajímalo. Jde o určitý průnik sportovní a právní regulace navzájem. To lze demonstrovat na tom, kdy určitá mimoprávní sportovní norma byla vytvořena pro určitý jev, vyskytující se při sportovní činnosti. Na druhé straně, ale bude existovat i norma právní, často obecného charakteru, která bude aplikovatelná ve stejné situaci. Samozřejmostí jsou i takové možnosti, kdy bude existovat pouze norma sportovní, nebo norma právní. V minulosti se mnoho teoretiků zabývalo tímto problémem, kdy aplikovat jakou normu. Ustálily se dva směry, kdy naproti sobě stojí zastánci autonomie sportu a zastánci částečného „zprávnění“ sportu. Přes obrovské úsilí mnoha teoretiků se nepodařilo najít řešení, které by vyhovovalo. Je ovšem otázkou zda se takové jednotné řešení, vyhovující potřebám sportu a zároveň právní ochraně subjektů, podaří vůbec nalézt.

Na závěr bych zmínil myšlenku M. Králíka, ke které se i já přikláním. *„Z obecného právního hlediska nic neodůvodňuje to, aby byl sport „hýčkán“*

⁷ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 10 – 14.

speciálními výjimkami z právních principů. Přesné dodržení tohoto postupu však záhy může ukládat jeho obtížnou udržitelnost, ústící v negaci samotné povahy sportu. A to je již argument, který musí být brán v potaz, pokud jsme sport v dnešním pojetí charakterizovali jako ekonomickou aktivitu, komerční činnost a na vrcholných úrovních v první řadě obchod, který zasahuje obrovským způsobem do vytváření pracovních míst, pohybu osob a kapitálu, poskytování služeb a také do soutěžního práva mezi jednotlivými sportovními (ekonomickými) subjekty.“⁸ V současné době opravdu sport nemůže být natolik autonomním systémem bez zásahů práva. A proto si už právo pomalu nachází své místo ve sportu.

2.3. Sportovní právo

Existuje tento pojem? Dle mého názoru asi každý, kdo se chce této problematice věnovat, si může zvolit, který pojem uzná za nejvhodnější. Jestli využije spojení sportu a práva, právo ve sportu, nebo sportovní právo. Takové rozdělení je asi bezúčelné. Musím zdůraznit, že spojením – sportovní právo, není na mysli samostatné právní odvětví. Právě ono sportovní právo, pojem, který bych zvolil já sám, se pak bude vyskytovat v ostatních právních odvětvích. Nejfrekventovaněji pak ve vztazích trestněprávních, občanskoprávních a pracovněprávních. V mé práci se věnuji občanskoprávní úpravě. Z výše zmíněného je určitě nepochybné, že sportovní právo nebo právo ve sportu existovat bude, ať už je nazýváno jakkoliv. Pojem sportovního práva se v naší literatuře příliš nevyskytuje. Často bývá používáno spíše spojení sport a právo, nebo právní aspekty ve sportu. Já se přikláním ke skupině, která využívá pojmu sportovní právo, a tak ho budu ve své práci používat také.

Sportovní právo je předmětem zájmu už dlouhou dobu mnoha významných autorů. Nejvýznamnější jsou koncepce B. Zauliho a S. Jędrucha. Zauli tvrdí, že sportovní právo je jako soubor norem, kterými se řídí a upravuje sport. Jsou to však normy, které patří do světa sportu a nejsou součástí práva. Tyto normy jsou obsaženy ve sportovních a tedy mimoprávních předpisech. Zauli v podstatě

⁸ KRÁLÍK, M.: Právo ve sportu: Iluze či nutnost? *Právník*, 2001, č. 5, s. 467.

ze sportovního práva vyloučil obecné právní normy. Z toho důvodu nestačí, aby sportovní právo stanovilo, co může být vykonáváno, ale musí také stanovit, co vykonáváno být nesmí, aby zůstal zachován sportovní duch. Dále jen sportovní právo stanoví tresty za porušení oněch sportovních norem. Zauli umožňuje vstup pozitivního práva do sportu ve výjimečných případech, a sice tehdy, když už sport ztrácí svou charakteristiku. Podle Zauliho: *„Sport jede, ve vážné i radostné době, reálné i fantaskní, spontánně a harmonicky po správné koleji svých vlastních zákonů, v nejvyšší touze po lidské svobodě, patří jedině a zcela tomuto sportovnímu právu, které jej spravuje, řídí a ovládá.“*

Jako protipól Zauliho názoru stojí myšlenka polského myslitele S Jędrucha. Ten sportovní právo rozdělil na dva proudy. Do prvního zahrnuje veškeré sportovní charty, sportovní pravidla a jiné normy sportovní povahy přijaté příslušnými orgány. Do proudu druhého zahrnuje speciální právní předpisy přijímané orgány států a normy obecné povahy dopadající na sport pouze některým svým ustanovením. Jędruch tedy sportovní právo v podobě daných pravidel, chart, apod. neuznává jako právo. To by neplatilo tehdy, jestliže by pozitivní právo uznalo sportovní normy za normy právní. Podobné stanovisko zaujímá další polský autor A. J. Swarz. Ten pod sportovní právo řadí pouze normy ryze právní, které byly přijaté orgánem státu. K tomu dále uznává normy, které přijal orgán nestátního charakteru, ale musí jít o normy, jež státní orgán uznává jako vlastní. V tom případě uznává i sportovní pravidla jako sportovní právo.⁹

Jde tedy o dva názory naprosto rozdílné. Podle Zauliho je sport v podstatě samostatný svět, který funguje podle vlastních zákonů a předpisů a který existuje vedle práva. Sám považuje zásah práva do sportu jako něco, co sport ničí. Naproti tomu Jędruch a Swarz do „sportovního práva“, jestli u nich vůbec můžeme použít toto spojení, zahrnují pouze takové právní normy, které obsahují úpravu určité sportovní činnosti.

V současné době není odborná literatura jednotného názoru, jestli lze používat pojmu sportovní právo. Podle mnoha autorů zde neexistuje tak rozsáhlá oblast, aby mohla být nazývána sportovním právem. Zlomovým momentem pro tento

⁹ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 143 – 144.

pojem se v historii stalo dílo *Sport and the Law* od britského autora Edwarda Graysona vydané v roce 1998. Do České literatury tento pojem zavedl J. Hora a M. Králík.¹⁰

„Sportovní právo nemůže být chápáno samostatně ve vnitrostátním měřítku a debata o jeho regulaci musí být umístěna do evropského a širšího mezinárodního kontextu.“ To ve svém díle tvrdí P. Hamerník.¹¹ Ten se striktně drží pojmu sportovního práva, které podle něho nemůže existovat v naprosté izolaci.

Co je tedy sportovní právo? Co vše lze pod sportovní právo zařadit? Za prvé to budou zejména právní normy. Buďto normy obecné povahy, nebo normy aplikovatelné výlučně na sport, a k tomu je možné přidat normy upravující sportovní vztahy, tzv. sportovní legislativu. O tom až dále v mé práci. Za druhé sem patří sportovní normy přijímané oficiálně sportovními organizacemi, sportovní pravidla, stanovy, směrnice apod. Sportovní právo je pojem využívaný převážně na úrovni literatury. V legislativě takový výraz nenajdeme. Myslím, že ani v nejbližší, jestli vůbec, době se sportovní právo nestane samostatným právním odvětvím a já se stavím do řad těch, kteří odporují vzniku takového právního odvětví, jelikož by muselo shrnovat téměř všechna jiná právní odvětví. Sport v oblasti práva je poměrně mladým a stále se rychle rozvíjejícím fenoménem.

2.4. Právní vztahy ve sportu

*„Právní vztah je společenský vztah více subjektů, kteří mají navzájem subjektivní práva a subjektivní povinnosti. Také se říká, že právním vztahem je společenský vztah, v němž jeho účastníci navzájem vystupují jako nositelé subjektivních práv a povinností.“*¹² Právní vztahy dělíme na dvoustranné a vícestranné, tedy s více subjekty. Ještě lze právní vztah rozdělit na relativní (mající určitý počet subjektů) a absolutní (zde je pouze jeden subjekt určitý a tomu odpovídají práva nebo povinnosti neurčitých subjektů). Právní vztah vzniká

¹⁰ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 17 – 18.

¹¹ HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007. s. 19.

¹² KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. s. 202.

na základě právního důvodu, kdy se subjekty práva stávají subjekty právního vztahu. To tedy znamená, že mezi nimi vznikají určitá práva a povinnosti s určitým předmětem. Prvky právního vztahu pak jsou jeho subjekty (osoby fyzické, právnické nebo stát), obsah (vzájemná práva a povinnosti právního vztahu) a jeho předmět (co je právním vztahem upravováno).¹³

Jestliže chci zjistit, jaké právní vztahy se vyskytují při sportu, musím jej rozdělit na sport kolektivní a individuální. U sportu individuálního sportovci vykonávají sport samostatně pod vlastním jménem, i přesto že jsou členy nějakého sportovního oddílu. Pro znázornění zde mluvím o atletech, plavcích, lyžařích, tenistech apod. Na druhé straně sportovci, kteří se zúčastní kolektivních sportů, jsou členy sportovního týmu. Tato skupina sportovců je charakteristická závislostí na svých spoluhráčích. Jsou to především fotbalisté, hokejisté, basketbalisté apod. Existují i další charakteristická rozdělení. Důležité je rozdělit sportovce na amatéry, poloprofesionály a profesionály. Dělicím hlediskem bude především jejich plat. Amatérští sportovci vykonávají sport jako zálibu či koníček, a nemají za to žádnou odměnu. Poloprofesionálové dostávají za výkon sportu odměnu, ale zpravidla mají jiné trvalé zaměstnání. Sport je pro ně jako vedlejší činnost. V poslední řadě jsou to profesionálové, pro které je výkon sportovní činnosti zdrojem hlavního a jediného příjmu. Všichni, a tedy i každý sportovec, musí dodržovat právní vztahy s nimi spojené, jinak se dostanou do rozporu s normami sportovními nebo i právními.¹⁴ Na první pohled se může zdát, že sportovec je součástí jen malé hrstky sportovněprávních vztahů, ale jak si ukážeme níže, v průběhu své kariéry se dostane do mnoha právních vztahů, které nemusejí být vždy hned zřejmé.

V dnešní době profesionální sportovec na cestě svou kariérou projde hned několika právními vztahy. Dovolím si převzít jednotlivé etapy a s nimi spojené různé právní vztahy podle Sluky:¹⁵

- Na začátku kariéry se stává sportovec členem sportovního spolku, nebo klubu.

¹³ KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. s. 202 – 204.

¹⁴ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 20 – 21.

¹⁵ Tamtéž s. 21 – 22.

- Když se svými výkony dostane na vyšší úroveň, účastní se organizovaných soutěží a následně může vstoupit do národního svazu.
- Další částí bude uzavření smlouvy sportovce se svým sportovním klubem, čímž vstupuje do pracovněprávního, případně občanskoprávního vztahu.
- Jestliže je sportovec úspěšný a tím pádem i známější, začínají o něho projevovat zájem sponzoři a firmy vyrábějící sportovní vybavení.
- Když se sportovec zúčastní mezinárodních soutěží, dochází ke vzniku právního vztahu mezi ním a mezinárodním svazem.
- Do sítě právního vztahu vstupuje i pořadatel, který není zároveň sportovním svazem.
- Pokud jsou sportovní události uváděny na trh, vzniká zde právní vztah vůči médiím.
- Následně sportovec vyhledá svého manažera a uzavře s ním smlouvu.
- Dále se mohou objevit osobní sponzoři, kteří budou využívat jeho služeb, bez záměru spojení se sportovním klubem sportovce.
- Nakonec, jestliže má sportovec opravdu výborné výsledky, objevují se další třetí osoby, které chtějí profitovat z jeho úspěchů.

Jestliže je sportovec v pracovním poměru ke svému zaměstnavateli, je tento poměr založen pracovní smlouvou podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“). I z tohoto je patrné, že právo je nevyhnutelně spjato se sportem, jak jsem řešil v předešlých kapitolách. Důvodem intervence práva do sportu je i zvyšující se komercializace. Komercializace v současné době představuje to, co posouvá sport profesionální či amatérský dále od původního významu sportu, ať chceme či ne. Ekonomické aktivity využívají sportu ke své propagaci a zviditelnění. Ve sportu se ekonomické hledisko stává téměř neodlučitelným, a i vinou toho jsou sporty rozděleny podle jejich ekonomické výnosnosti. Sportovní kluby se stále častěji přeměňují na akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným. Když malé kluby, jejichž hlavním cílem není výdělečná činnost, odmítají přeměnu na takové společnosti, potýkají se

s finančními problémy.¹⁶ Mezi ty nejvíce výdělečné zařadím například fotbal, kdy ceny za přestupy hráčů šplhají k několika miliardám korun. Takové pojetí, kdy sportovní kluby jsou zaměřeny spíše na výdělek, a ne na samostatnou sportovní činnost, už nemá příliš společného s původním významem sportu.

2.4.1. Sportovec jako subjekt práva

Není dáno, zda je na sportovce pohlíženo jako na zaměstnance, nebo jako osobu samostatně výdělečně činnou (dále jen OSVČ). Ani pojem sportovec není v našem právním řádu nikterak definován. Ačkoli na několika místech s tímto pojmem operuje, např. zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZPD), nebo zákon o podpoře sportu. Na úrovni evropského práva ve Smlouvě o fungování Evropské unie se také setkáme s pojmem sportovce, ale už ne s jeho vyřešením. Já vysvětlím pojem sportovce, jako fyzickou osobu vykonávající činnost za úplatu jménem jiného subjektu, tj. sportovního klubu.¹⁷

2.4.2. Sportovec jako zaměstnanec

Jestliže budu tvrdit, že je sportovec (mám na mysli sportovce spadajícího do skupiny kolektivních sportů) zaměstnanec, musí naplnit znaky závislé práce uvedené v zákoníku práce. Podle zákoníku práce platného do 31. 12. 2011 se za závislou práci považovala práce, která byla vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance. Za takovou se považovala výlučně osobní výkon práce zaměstnance pro zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, jeho jménem, za mzdu, plat nebo odměnu za práci, v pracovní době jinak stanovené nebo dohodnuté na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě na náklady zaměstnavatele a na jeho odpovědnost.¹⁸ Podle této definice lze nahlížet na profesionálního sportovce jako na zaměstnance. Existuje zde ale specifický právní

¹⁶ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 127.

¹⁷ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 171.

¹⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. § 2 odst. 4, znění do 21. 12. 2011.

vztah mezi sportovcem a klubem, který se musí přirovnat k výše uvedeným znakům závislé činnosti:¹⁹

- Vztah nadřízenosti a podřízenosti platí i u sportovce, konkrétně mezi ním a klubem.
- Osobní výkon je naplněn vzhledem k charakteru činnosti, při které nemůže být sportovec zastoupen.
- S pokyny zaměstnavatele korespondují pokyny trenéra, nebo pokyny klubu.
- Výkon práce jménem zaměstnavatele se děje vystupováním sportovce jménem klubu.
- Požadavek úplatnosti je splněn tím, že sportovec obdrží za své výkony finanční odměnu.
- Podmínku pracovní doby a pracoviště sportovec splňuje výkonem sportovní činnosti na domácím sportovním hřišti, hale, či stadionu v pevně stanoveném čase tréninku a zápasu.
- Náklady na speciální výstroj, přepravu, poplatky za provoz stadionu apod. hradí klub.
- Odpovědnost je naplněna odpovědností klubu za sportovce.

S vlivem novely zákoníku práce s účinností od 1. 1. 2012 se změnila definice závislé práce. Současné znění zní: „*Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.*“²⁰ Dále požaduje: „*Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.*“²¹ Hlavním rozdílem nové úpravy je přeměna některých definičních znaků na podmínky výkonu závislé práce. Z pohledu mé práce se v podstatě nic nemění, jde o určitou ochranu před daňovými úniky. V souvislosti s touto změnou došlo i k navýšení pokuty v zákoně č. 435/2004 Sb., zákona o zaměstnanosti pro

¹⁹ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 171 – 172.

²⁰ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. § 2 odst. 1.

²¹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. § 2 odst. 2.

právní osobu, která se dopustí správního deliktu nelegální práce, a sice od 250 000 Kč do 10 milionů Kč. Z toho všeho nelze shledat žádný rozpor, aby mohl na takového sportovce být nahlíženo jako na zaměstnance.²² Stejný pohled na sportovce jako zaměstnance, který uzavřel pracovní smlouvu s klubem, existuje i na Slovensku. Vztah sportovce a jeho klubu je i polskou odbornou veřejností považován za vztah čistě pracovněprávní. A s tímto názorem se setkáme i u německé odborné společnosti.²³

2.4.3. Sportovec jako OSVČ

Nic jako sportovní smlouva není v zákoně výslovně stanoveno. Nejúčelněji by takový typ smlouvy měl být uzavírán podle zákoníku práce. To ale sportovní kluby obcházejí a uzavírají se sportovci smlouvy občanskoprávní nebo i obchodněprávní. Důvodem je vyhnout se poplatkům a odvodům ve smyslu předpisů o sociálním zabezpečení. Sportovec není OSVČ ve smyslu živnostenského zákona. Mohou ale být registrovaní na živnostenském úřadě. Předmětem takové registrace jsou jejich reklamní a marketingové aktivity.²⁴

V České Republice je mnohem více rozšířené postavení sportovce jako OSVČ. Důvody jsem vyjmenoval výše. OSVČ si samy za sebe hradí pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, pojistné na zdravotní pojištění a pojistné na důchodové pojištění. Jestliže by se totiž takový vztah mezi sportovcem a klubem řídil podle zákoníku práce, náklady klubů za každého hráče by vzrostly o více než 30%. Vztah mezi kluby a profesionálními sportovci je tedy v současnosti vztahem občanskoprávním, založeným inominátní smlouvou podle občanského zákoníku. Nesmím vynechat pohled ZDP na profesionálního sportovce. Ten umožňuje postavení profesionálního sportovce jako OSVČ provozující živnost, nebo jako OSVČ vykonávající nezávislé povolání a třetí možností je postavení profesionálního sportovce jako zaměstnance. První skupina je označována jako

²² KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 172 – 173.

²³ ČORBA, J. et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 97 – 98.

²⁴ Tamtéž s. 96 – 99.

sportovec podnikatel, avšak v praxi převažuje u profesionálních sportovců skupina druhá.²⁵

K tomuto problému se vyjádřil i Nejvyšší správní soud ČR především v rozhodnutí ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011: „*Činnost profesionálního sportovce není jednoduše podřaditelná pod pojem „závislá práce“ ve smyslu § 2 odst. 3 zákoníku práce z roku 2006. Není proto protiprávní uzavírání i jiných než pracovních smluv mezi sportovci a jejich kluby. Z daňového hlediska může sportovec působit též jako osoba samostatně výdělečně činná.*“ Z uvedeného rozsudku vyplývá, že profesionální hráč může působit jako OSVČ. Zároveň ale nepopírá, že vztah mezi profesionálním sportovcem a klubem může být založen pracovní smlouvou. Nechává tak volbu na klubu a sportovci.

Při současných předpisech není možné s jistotou najít jednotný názor, jakou povahu mají mít vztahy mezi sportovci a kluby. Na jedné straně stojí zákoník práce a na druhé jsou to předpisy daňové a občanskoprávní. Sportovní činnost je činnost velmi specifická a i Nejvyšší správní soud potvrdil, že takovou činnost nelze podřadit pod kogentní normy zákoníku práce, jelikož by to velmi ohrozilo sport samotný, ale že činnost profesionálního sportovce naplňuje znaky pracovního poměru. Na závěr ještě zmíním příklad, kdy přímo zákonodárce považuje sportovce za OSVČ. V ZDP § 4 odst. 1 písm. f) zákonodárce píše o poplatnících, u nichž je sportovní činnost podnikáním, a to v souvislosti s osvobozením od daní u cen za sportovní soutěže.

²⁵ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 173 – 174.

3. Právní odpovědnost ve sportu

3.1. Odpovědnost jako pojem práva

Právní odpovědnost je tedy druhem právního vztahu. Rozlišuje se odpovědnost ústavněprávní, trestněprávní, správněprávní, disciplinární, soukromoprávní a mezinárodněprávní odpovědnost.

Sama problematika odpovědnosti je v právu velmi složitá. Hlavním znakem odpovědnosti je sankce. Ta nastupuje tehdy, jestliže dojde k porušení určité povinnosti. Pod pojem sankce lze zařadit především trest a dále povinnost nahradit způsobenou škodu, odvolání z funkce, neplatnost smlouvy apod. Obecně je odpovědností nazýváno porušení nějaké povinnosti. To ale neplatí vždy. V určitých případech, především v oblasti práva občanského nebo ústavního, je odpovědnost stanovena i v případech, ke kterým došlo bez zavinění. Nejtypičtější odpovědností je odpovědnost v důsledku porušení povinnosti. Zde má odpovědnost roli sekundární, která nastává při porušení povinnosti primární. V tomto smyslu se vyskytuje nejčastěji v právu trestním a sankcí je zde trest jako právní následek spáchání trestného činu. Jestliže je řeč o odpovědnosti, musím zmínit pojem zavinění. Zavinění je psychický vztah toho, kdo se nějakým způsobem chová k výsledku jeho chování. Rozlišují se dvě formy a to úmysl (přímý a nepřímý) a nedbalost (vědomá a nevědomá). Vztah mezi odpovědností a zaviněním je nutno klasifikovat. Za prvé to je odpovědnost za zavinění neboli odpovědnost subjektivní. Ta vyžaduje, aby dané chování, které způsobilo určitý výsledek, bylo zaviněné. Za druhé existuje odpovědnost bez zřetele na zavinění, které se lze vyhnout jen zákonem stanovenými důvody, a zde jde o odpovědnost objektivní. Dalším druhem odpovědnosti bez zavinění je odpovědnost absolutní neboli odpovědnost za riziko. A to tehdy, kdy se jí nelze vůbec zbavit.²⁶

²⁶ KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. s. 200 – 202.

3.2. Odpovědnosti ve sportu

Právní odpovědnost ve sportu se objevuje zejména při vzniku úrazů a jejich následků. Nejdůležitějším chráněným zájmem je tedy zdraví, popřípadě život. V oblasti sportu může dojít ke vzniku více odpovědností. Zde půjde o odpovědnost, řekl bych sportovní (je to jedna z možností jak jí nazvat, nabízí se ještě například odpovědnost disciplinární), která vzniká při porušení sportovních pravidel, řádů apod. Tato odpovědnost souvisí přímo s výkonem sportovní činnosti. Vedle toho se vyskytuje odpovědnost právní. Ta nastupuje tehdy, kdy dojde k porušení takových pravidel, která nejsou přímo závislá na sportovní činnosti. To souvisí například s právním postavením sportovních organizací nebo sportovců.

Právní odpovědnost ustupuje při sportu do pozadí. Zde jsou primárními disciplinární odpovědnostní vztahy. Půjde hlavně o rozhodnutí rozhodčích, sportovních a disciplinárních orgánů za porušení sportovních norem (především problematika faulů, start bez platného registračního průkazu apod.). Jestliže se použije pojem disciplinární odpovědnosti, musíme ji odlišit od principu disciplinární odpovědnosti lékařů, soudců advokátů apod.²⁷ Použití pojmu disciplinární odpovědnost se tak jeví jako velmi nevhodné. Disciplinární odpovědnost, resp. disciplinární sankce vyžaduje zvláštní povinnost, vyplývající ze zvláštních právních vztahů. O těchto deliktech rozhoduje orgán ex lege a snaží se zajistit výkon veřejných služeb a veřejný pořádek. Nejčastější disciplinární sankcí je pak důtka, která není vhodná pro využití ve světě sportu. Musím zmínit, že udělení sankce sportovním disciplinárním orgánem nevyklučuje následný vznik právní odpovědnosti občanskoprávní, trestněprávní apod.²⁸

Když píšeme o odpovědnosti ve sportu a jejím rozdělení, musím zmínit, že názor na ni, především pak na právní, není jednotný. Během nedaleké historie se utvořily dvě skupiny. Jedna považuje sport za prostor, který je vyňat z oblasti obecného práva. Zastánci této teorie upřednostňují, aby veškerá odpovědnost zůstala na půdě sportu a všechny delikty řešily orgány sportovních organizací. Druhý proud vyžaduje plnou právní odpovědnost všech sportovců. Na toto téma má velmi výstižné

²⁷ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 62.

²⁸ KRÁLÍK, M. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy*, 1998, č. 10, s. 485 – 495.

stanovisko Prusák: „Většina teoreticko-sportovních i právních koncepcí se v nekonkrétní a abstraktní rovině hlásí k nekrácené nebo nevyložené odpovědnosti sportovce v případě zaviněného protiprávního jednání. Jakmile však tento abstraktní model naplníme konkrétními podmínkami podle platného práva, které nemají charakter okolností vylučujících protiprávnost i zavinění, začíná diferenciací názorů. Na jednom z krajních pólů nacházíme zastánce tzv. sportovního práva či osobitého právního režimu pro sportovce, jehož podstatu tvoří imunita (exempce) sportovců. Vyloučení uplatnění právní odpovědnosti sportovce a tím i osobní působnosti zákona se nejčastěji opírá o tyto důvody: 1. porušení požadavků zákona nastalo na sportovišti a v čase sportovní hry, soutěže; 2. sportovec nenesl právní odpovědnost za protiprávní následek, který nastal při sportovní hře (poranění, smrt), pokud stát výkon konkrétní sportovní disciplíny dovolil, nebo nezakázal; 3. protiprávní následek vznikl bez porušení pravidel hry nebo soutěže, která nemohou být a ani nejsou v rozporu s právními pravidly, zákony a ostatními právními předpisy.“²⁹

Jestliže aplikujeme obecné právní předpisy na sport, téměř vždy se budou vyskytovat anomálie vyplývající ze zvláštností sportu, proto se musí obecné postupy adaptovat na tyto specifika. Králík³⁰ to ukazuje na příkladu z ledního hokeje, kdy se hráč snaží vstřelit branku soupeři a při takovém pokusu jej zasáhne do obličeje a způsobí mu těžkou újmu na zdraví a naplní tak skutkovou podstatu trestného činu těžkého ublížení na zdraví. Trestněprávní postih samozřejmě nebude na místě, už jenom z povahy ledního hokeje, a navíc by chyběla materiální stránka trestného činu. Pak ale nastoupí odpovědnost občanskoprávní v podobě náhrady škody.

Odpovědnost za sportovní úrazy je ale možno rozdělit na odpovědnost sportovců vůči jiným sportovcům, divákům a provozovatelům sportovních zařízení; a odpovědnost provozovatelů zmíněných zařízení vůči sportovcům. V práci se věnuji odpovědnosti sportovců vůči ostatním sportovcům. V podstatě se vytvořili dva základní typy odpovědnosti. Je to odpovědnost smluvní a odpovědnost deliktivní. Smluvní vztah se bude objevovat pouze výjimečně. To se projeví hlavně

²⁹ PRUSÁK, J. *Šport a právo: úvod do dejin, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe*. 1. vyd. Bratislava: Šport, 1985. s. 68 – 69.

³⁰ KRÁLÍK, M. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy*, 1998, č. 10, s. 485 – 495.

u neprofesionálních rekreačních sportovních činností. Nejsložitější budou pak vztahy vznikající při profesionálních soutěžích. Jde o to, že protihráči jsou ve smluvním vztahu. Nikoliv k sobě navzájem. Tento vztah je vázán k organizované lize, které se každý z nich účastní. Přijímají tím všeobecné podmínky konkrétní ligy, jejichž součástí může být i úprava odpovědnosti za škodu, kterou způsobí jiným hráčům. Samozřejmě zde mají svou úlohu občanskoprávní soudy, ale jejich pravomoc by měla být omezena na oblast, která není upravena všeobecnými podmínkami. Jestliže takové podmínky jsou určeny a sportovci schválené, měly by se jich soudy držet.³¹

Proč je nutné otázky sportovní odpovědnosti řešit s určitými zvláštními postupy, vyplývá ze sportovní činnosti, která mnohdy přináší velkou míru rizikovosti. Dochází ke vzniku velkého počtu úrazů a zranění a zde se objevuje problematika právní odpovědnosti za úrazy ve sportu. Hlavní myšlenkou právní odpovědnosti ve sportu je především prevence sportovních úrazů a k tomu určit podmínky, kdy nastoupí odpovědnost právní za způsobení úrazu. V oblasti sportu se neobjevuje žádné specifické rozdělení subjektů z hlediska deliktní způsobilosti. Ta je specifická tím, že nenastává pouze při porušení právních norem, ale i při porušení sportovních norem, tj. sportovních pravidel, která sportovní činnost upravují. Vztah mezi právními a sportovními delikty lze rozčlenit do několika skupin: 1. Existující sportovní delikt a existující právní delikt – tady dochází k porušení sportovních i právních norem a sankce nastává právní i sportovní. To odpovídá výše zmíněné odpovědnosti sportovců za úrazy; 2. Existuje sportovní delikt za chybějícího právního deliktu – tato situace nastává výlučně při sportovní činnosti. Půjde např. o nedovolenou výstroj sportovce. Zde samozřejmě nastupuje pouze sankce sportovní, vyplývající z porušení sportovních pravidel; 3. Existující pouze právní delikt bez deliktu sportovního – tato možnost bude dopadat na ty situace, které nejsou sportovními pravidly řešeny vůbec. Nastává tehdy, kdy nedojde k porušení sportovní normy, ale pouze právní. Zde také půjde o oblast právní odpovědnosti za sportovní úrazy i přesto, že sportovní normy porušeny nebyly; 4. Neexistující ani sportovní ani právní delikt – tato krajně se vyskytující situace má ve sportu také své místo. Půjde

³¹ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 61 – 62.

o porušení morálních pravidel, která budou ale bez sankce. Tímto mám na mysli především pravidla fair play.³²

Hranice právní odpovědnosti ve sportu je velmi tenká a je velmi složitým problémem. Setkává se zde na jedné straně pozitivní právo a na straně druhé je tu jisté specifikum každého sportu a s ním spojená pravidla a řády a samozřejmě sportovní úrazy. Na toto téma již bylo vytvořeno mnoho teorií. Této problematice se budu podrobněji věnovat až dále v mé práci.

³² KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 61 – 64.

4. Prameny sportovního práva

Jak si lze povšimnout, z výše uvedeného vyplývá, že sportovní právo není samostatným právním odvětvím, a proto nelze hovořit o pramenech práva, tak jak o něm pojednává teorie práva.³³ Půjde spíše o jakési zdroje právních i neprávních pravidel. Ovšem pojem pramene práva se podle mne hodí využít i zde, a tak ho na následujících stránkách budu používat.

4.1. Rozdělení pramenů práva ve sportu

Hlavním pramenem práva ve sportu je legislativa obecná a sportovní legislativa. Jak lze vyzorovat, sport je oblast, která se právu nemůže vyhýbat. Právní normy a předpisy proto musí nějakým způsobem na tuto skutečnost reagovat. Přístup k této problematice se v různých zemích značně odlišuje. Zákonodárci proto vytvářejí speciální právní úpravu týkající se přímo sportu, nebo podřadí sport pod obecné právní normy. V současné době se rozmáhá růst sportovní legislativy v mezinárodním měřítku, jejichž výsledkem je přijímání mezinárodních dokumentů v oblasti sportu. Tomuto prameni práva ve sportu se budu věnovat více na dalších stránkách, jelikož je to oblast, která potřebuje projednat podrobněji.

Za další pramen práva musím zmínit judikaturu soudů. Ta sice nemá váhu precedentu jako v angloamerickém systému práva, ale i u nás, v kontinentálním systému, ji nelze opomenout. V současné době, kdy je sport opravdu minimálně upraven, je judikatura soudů velmi významná. Soudní rozhodnutí patří mezi nejvýznamnější prameny práva ve sportu z důvodu absence speciální úpravy. Soudní rozhodnutí představuje velmi důležité stanovisko v praxi. Neexistují totiž žádné sjednocené názory na problematiku sportovního práva. Soudní judikatura má v oblasti sportu nezastupitelný význam.

K pramenům práva musím ještě zmínit sportovní normy, které mají většinou povahu neprávních norem a upravují sport jako takový. Jeho vnitřní organizaci, postavení sportovních orgánů a organizací a samotnou sportovní činnost. I těmto

³³ K tomu srovnej KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. s. 129 a násl.

pramenům se budu podrobněji věnovat na dalších stránkách mé práce. Dalším a zřejmě posledním pramenem práva je sportovní písemnictví, do něhož lze zařadit veškerou sportovněprávní literaturu a publicistiku. Ta má za úkol doplňovat mezery, vykládat a komentovat sportovní legislativu a judikaturu.

4.2. Význam sportovní legislativy

Z důvodu zvýšeného zájmu o právní aspekty sportovních činností je vytvářena sportovní legislativa. Pod pojmem „sportovní legislativa“ je míněna legislativa, která je zaměřena výlučně na oblast sportu a již při jejím vytváření je tak zamýšleno. Tyto patří do tzv. sportovní legislativy v užším smyslu. Do tzv. sportovní legislativy v širším smyslu pak patří takové normy, které jsou v oblasti sportu aplikovány, ale nejsou zaměřeny pouze na ni. K tomu jsou to ještě normy, upravující sportovní aktivity, aniž by tak bylo zamýšleno.³⁴ První znaky sportovní legislativy lze zaznamenat ve 20. století. Dříve byla naprosto běžná autoregulace sportovní oblasti a zásahy státu se omezovaly buď na povolení, nebo zákaz určité sportovní disciplíny. Tato regulace mohla někdy působit jako vynětí sportovních spolků a svazů z právních norem. V současnosti se ale právo střetává se sportem stále častěji.³⁵ V této podkapitole se budu věnovat především sportovní legislativě na národní úrovni, a sice v České Republice. Zkráceně ještě poukážu na to, jak se sportovní legislativa vyskytuje a uplatňuje v zahraničí.

Dříve byl sport spojován s odpočinkem, oddechem a trávením volného času. Z počátku se uvažovalo o právu na sport. S chápáním a zařazením sportu do oblasti lidského práva se jeho povaha změnila. Sport se stal právem pro všechny fyzické osoby. Znamená to možnost každého jednotlivce aktivně užívat sport. Vedle toho znamená zahrnutí práva na sport do právních řádů vyjádření oficiálního, symbolického uznání hodnot, které jsou sportu přisuzovány společností. V současnosti jde o vtělení práva na sport buď do základních mezinárodních chart, nebo je právo součástí ústav určitých zemí, což lze označit jako tzv. konstituční

³⁴ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 169.

³⁵ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 16.

právo.³⁶ Vnímání sportu jako všeobecného práva pro každého je vtěleno do mezinárodních chart – Mezinárodní charta tělesné výchovy a sportu z roku 1978 a Evropská charta sportu z roku 1992; nebo se objevuje v ústavách jednotlivých států. Avšak výslovné zakotvení sportu v ústavě je opravdu vzácné. Evropské státy vydaly různé zákony o sportu. Státy, u kterých taková legislativa chybí, mají ve svých právních řádech zakotvenou svobodu sdružování. Na toto pak po většinou navazují speciální normy týkající se sportu.³⁷

Konstituční právo znamená, že se některým zemím podařilo do svých ústav zakotvit články týkající se sportu či práva na sport. Uznání takového práva znamená, že stát přebírá řadu povinností a odpovědnost k tomu, aby se takového práva dostalo všem fyzickým osobám, a zároveň zaručuje jeho realizaci. Mezi země, které se ve svých ústavách nějakým způsobem zmiňují o sportu, patří: Španělsko, Řecká republika, Republika Portugalsko, nebo Švýcarsko. Lze se s tím setkat i mimo Evropu jako třeba na Filipínách. Nekonstituční právo pak zahrnuje ty země, které neupravují sport přímo ve svých ústavách. Takové země převládají především v Evropské unii. Nejedná se ale hned o to, že by státy sportu nějak odporovaly, nebo jej neuznávaly. Postoj státu se zde tedy odvíjí od jeho postoje ke svobodě sdružování, lidských práv, nebo od rozvoje kultury a podpory zdraví.³⁸

I přes to, když je sport ustanoven v ústavě, tak podá především jenom východiska pokládající základy pro další právní předpisy, které předpokládá. Každý stát má plně v dispozici, jak tuto oblast upraví a v jakém rozsahu. Díky tomu se rozvinuly dva modely podle role intervence státu do sportu. Jde o model intervenční nebo model liberální. Model intervenční je typický tím, že stát je hlavním subjektem, který ohraničuje sport prostřednictvím nějaké státní instituce. Stát především spolupracuje se sportovními organizacemi. Výsledkem této spolupráce jsou poměrně kvalitně zpracovaná zákonná opatření na úrovni speciální legislativy. Dalším znakem intervenčního modelu je snaha o přijetí zákona věnujícího se sportu. Jde o základní zákon upravující fungování sportu v základních směrech. Intervenční model má v každé zemi různou podobu. V každé zemi bude různý podíl

³⁶ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 169 – 170.

³⁷ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 16 – 17.

³⁸ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 172 – 178.

autonomních nestátních prvků. Intervenční model ve správné formě znamená fungující rozdělení kompetencí mezi stát a subjekty nestátní. Určité omezení svobody angažováním státu přináší četné výhody. Patří k nim lepší organizace sportu, garantovaná ochrana subjektů ve sportu, průhlednost financování, respektování základních práv a svobod jednotlivců a mnoho další. Tento model bývá nejčastěji odmítán z důvodů politicko-historických.³⁹ Ale myslím si, že tento model může přinést mnoho nového a cenného. K zástupcům tohoto modelu pak patří např. Španělsko, Portugalsko, Kanada a další. Opakem tohoto modelu je model liberální. Ten je charakteristický tím, že odpovědnost nese nevládní organizace. Stát zde zastupuje pouze finanční a podpůrnou funkci. Legislativní rámec je zde mnohem omezenější. „*Tam, kde neexistuje speciální sportovní legislativa, jsou základním východiskem zákony pojímající sport jako sociální aktivitu. V rámci liberálního modelu můžeme rozlišit tři subsystémy: a) státy, které přijaly zákon o sportu; b) státy nemající zákon o sportu, ale vybavené sportovní legislativou; c) státy bez zákona o sportu i speciální sportovní legislativy.*“⁴⁰ I model liberální se v mnoha státech projevil jako fungující. Stejně jako v intervenčním modelu ani zde se nejedná o čisté přenesení odpovědnosti na nestátní subjekt. Stát se podílí na výkonu tohoto systému již tím, že daný sportovní orgán zřídil zákonem, nebo nevykonává kontrolní funkci. Tento model představuje např. Švýcarsko, Rakousko, Finsko, nebo Norsko. Oba dva modely obsahují prvky jeden z druhého. Neexistuje úplně čistý model bez zásahů toho druhého. To jaký model se uplatní v daném státě, bude vyplývat z jeho konkrétního vývoje.⁴¹ Českou republiku bych podle mého názoru zařadil do zemí, které zastupují model liberální. Po roce 1989 zde dlouho neexistoval žádný zásah státu do sportovní oblasti a odpovědnost tak zůstávala na nevládní organizaci. Situace byla zlepšena až přijetím zákona o podpoře sportu.

Sportovní legislativa je upravena v různých zemích odlišně. Buď na obecné úrovni, nebo velmi podrobnými speciálními zákony. I přes mnohé rozdíly, kterými se legislativy jednotlivých zemí odlišují, je možné najít shodné znaky. Prvním vývojovým směrem je sportovní legislativa mající znaky ochranného charakteru.

³⁹ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 178 – 185.

⁴⁰ KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy*, 2001, č. 1, s. 23 – 32..

⁴¹ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 187 – 189.

Tento směr reaguje na negativní aspekty, které se vyskytují při sportovní činnosti. Největším takovým problémem je v současné době doping. Je to problém, na který jsou samy sportovní instituce bezradné, a zásah práva je zde nevyhnutelný. K tomu státy přistupují různě. Buď vypracují svojí vlastní legislativu, nebo přijmou mezinárodní dokument, který inkorporují do svých právních řádů. Vedle dopingu je dalším problémem, který si opodstatněně „vysloužil“ pozornost práva, násilí ve sportu. Proto státy stále častěji přijímají legislativu, která má za úkol zvyšování bezpečnosti. Druhým vývojovým směrem jsou opatření povzbuzujícího charakteru. Ta vytvářejí rámec, ve kterém se zajišťují sportovní aktivity. Jedná se o takovou oblast, která nemůže být svěřena neprávním sportovním normám, jako např. daňové úlevy.⁴²

Sportovní legislativa na národní úrovni musí být důsledně zkoumána a promyšlena. Je nutná kooperace jak sportovních, tak i právních odborníků a stanovení jistých bodů, které bude nutno dodržet. Přebírám tyto principy od Králíka, který za ně považuje tyto:⁴³

- 1) přesné stanovení reálně dosažitelného cíle na základě empirických výzkumů;
- 2) stanovení v jakém poměru bude právní a neprávní regulace působit na sport;
- 3) právní regulací určit, v jakém rozsahu bude působit zákonnými a podzákonnými normami;
- 4) právním předpisem stanovit poměr obecné a kazuistické úpravy podle cíle právní úpravy;
- 5) dodržovat soulad pojmového aparátu sportovněprávních norem s právní terminologií;
- 6) vymezení organizační struktury sportovních hnutí s právy a povinnostmi jednotlivých subjektů;
- 7) dodržovat pojmovou jednoznačnost používaných termínů s jejich přesným významem;

⁴² KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy*, 2001, č. 1, s. 23 – 32.

⁴³ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 194.

- 8) dodržovat obsahovou a funkční kooperaci s nespportovními právními předpisy;
- 9) najít správný poměr prevence, odpovědnosti státu a dalších sportovních subjektů
- 10) v případě přijímání více právních norem dbát na jejich soulad a provázanost.

4.2.1. Sportovní legislativa v České republice

I v České Republice se rozmáhala sportovní legislativa a i na našem území probíhal dlouholetý vývoj. V této podkapitole, ale budu chtít ve zkratce ukázat současnou sportovní legislativu a zakotvení sportu. Pro bližší pohled na vývoj sportovní legislativy odkážu na Králíka,⁴⁴ který podává podrobný výklad k vývoji sportovní legislativy na českém území.

Jak vyplývá z předchozích stránek, Česká republika patří do skupiny nekonstitučního sportu, jelikož se nezmiňuje o sportu ani v zákoně č. 1/1993 Sb., o Ústavě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“), ani v jiném ústavním zákoně. Všechny sportovní organizace, většinou ve formě občanského sdružení, vyvozují svá práva ze zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Zde je v článku 20 zakotvena svoboda na sdružování. Jakákoliv zmínka přímo o sportu ale v našem ústavním pořádku chybí.

U nás je nejdůležitějším pramenem práva ve sportu zákon o podpoře sportu. Tento zákon výrazně čerpá ze slovenské úpravy a z evropských dokumentů. Nejvíce se inspiroval Evropskou chartou sportu, ze které i přímo přejímá definici sportu. Zákon o podpoře sportu sice deklaruje sport jako veřejně prospěšnou činnost, ale chybí zde zakotvení práva na sport. Na rozdíl od slovenské úpravy je zákon o podpoře sportu velmi stručný. Chybí například přímá úprava financování sportu, nebo otázky akreditace vzdělávacích zařízení pro sport. Naše úprava se omezuje především na úpravu působnosti orgánů státní správy a samosprávy pro oblast

⁴⁴ K tomu srovnej KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 194 a násl.

sportu.⁴⁵ Před tímto zákonem, byl přijat zákon č. 60/2000 Sb., o ochranně olympijských symbolik. Ten lze považovat za první legislativní úpravu pro oblast sportu, který ale upravuje pouze práva a povinnosti týkající se užívání olympijských symbolik a jejich ochranu před zneužitím. Zákon o podpoře sportu nepřináší v podstatě nic nového. To, co obsahuje, bylo již zakotveno v jiných zákonech či mezinárodních dokumentech.

4.3. Sportovní pravidla, předpisy a řády

4.3.1. Sportovní norma

Sportovní norma je určitým, předem daným, zásadním atributem každého sportu, podle které je provozován. Lze ji považovat za normu sui generis, což znamená, že reguluje vzájemné vztahy sportovců a výkon sportovní činnosti. „*Sportovní norma (pravidlo) je jedním ze základních neprávních (což platí potud, pokud sportovní norma není skrze normu právní obecně závazným pravidlem chování, jako např. vyjádření hranice nezbytné opatrnosti ve smyslu ustanovení § 415 občanského zákoníku) regulátorů chování sportovce v konkrétním sportovním odvětví. Vedle vymezení technického rámce pro provozování konkrétního sportovního odvětví (požadavky např. na sportovní prostor, výstroje a výzbroj) stanoví chtěné chování sportovce, vymezuje rámec takového chování a zpravidla též stanoví případné důsledky svého porušení.*“⁴⁶

Sportovní normy mají nezastupitelnou úlohu pro sportovní činnost. Systém sportovních pravidel by měl vykazovat znaky specializovaného právního řádu. Sport a právo spojuje prvek hry. Hra totiž představuje autonomní prostor, ale nevytváří žádnou společnost ve společnosti, tu vytvářejí až samotní hráči. Hra je charakteristická tím, že u ní lze předpovídat její průběh, protože je dán jejími pravidly. Samozřejmě nelze předvídat veškeré události, především pak její výsledek. Kreativnost hry je právě tím, co dělá tento fenomén tolik vyhledávaným. Každá hra má svá vlastní pravidla, která určují, co platí uvnitř tohoto světa. Pravidla hry jsou

⁴⁵ KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy*, 2001, č. 1, s. 23 – 32.

⁴⁶ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 37.

bez výjimky závazná a neumožňují odchýlení. Pravidla určují základnu sportu, která je dána a nesmí být ohrožena. Jestliže dojde k porušení pravidel, dojde ke konci hry. Pravidla především mají za úkol dodržet, aby při hře nedocházelo k excesům. Pravidla hry jsou výsledkem přijímacího a schvalovacího procesu uvnitř sportovní mikrospolečnosti příslušného sportovního odvětví. Určité spory, které pak vznikají porušením těchto pravidel, jsou postupovány obecným soudům jen zřídka. V dané sportovní mikrospolečnosti se vyskytují volené orgány, které udržují funkčnost celého systému mikrospolečnosti. Sportovní normy, ať už nazývané pravidly, směrnicemi nebo řády, v sobě obsahují širokou oblast úprav. Jsou přijaty a vyhlášeny stanoveným způsobem, mohou mít jistou míru obecnosti a regulativnosti, mohou být závazné a vynutitelné, ale i přesto musí být odlišeny od právních norem. Už jenom proto, že nebudou publikovány stanoveným způsobem ve Sbírce zákonů. K takovým předpisům bude tedy závazný jen určitý okruh druhových subjektů. Nebudou tedy ani normativním aktem, ani interními normativními předpisy. Bývají nazývány sportovními instrukcemi nebo řády.⁴⁷ Sportovní normu lze tedy chápat jako pravidlo chování v oblasti určitého sportovního odvětví. Dodržování takové normy je vyžadováno v každém sportovním odvětví a v případě jejího porušení je samozřejmě sankcionováno zvláštními subjekty. Jde především o orgány za tím účelem zřízené – rozhodčí a disciplinární komise.

V současné době jsou sportovní pravidla přijímaná sportovními organizacemi velmi komplexní, propracovaná a pro každé sportovní odvětví rozdílná a dnes přesahují hranice samotných sportovišť. Sportovní pravidla dělíme na pravidla v užším smyslu, kam patří takové sportovní normy, které regulují samotnou činnost sportovců. Stanovují organizaci hry, jako počet hráčů, délku sportovního utkání, rozměry hřiště, bodový příděl za výhru apod. Poskytují samotnou podstatu sportovního odvětví. Tímto se nejvíce ukazuje autonomie sportovních asociací. V širším slova smyslu sportovní pravidla představují rozdělení do jednotlivých sportovních soutěží, podmínky pro registraci sportovců, předpisy o zákazu dopingů

⁴⁷ SÁDKOVSKÝ, S. *Právní aspekty násilí ve sportu*. 1. vyd. Praha: Karolinum 2010. s. 45 – 50.

apod. Na sport tedy působí nepřímo. Zde je autonomie sportu omezena obecnými právními normami a dozor zde vykonávají státní obecné soudy.⁴⁸

4.3.2. Rozdělení sportovních norem (pravidel)

Podle Prusáka lze sportovní normy rozdělit dle dvou kritérií. Základní rozdělení je podle způsobu vyjádření na normy psané a nepsané. Psané sportovní normy vydávají mezinárodní organizace a s různými doplněními je přejímají národní organizace. Psané sportovní normy dále vydávají národní svazové či územní orgány, které jsou součástí organizační struktury tělovýchovy a sportu. Taková pravidla mají danou formu, na které se usnesl příslušný orgán sportovní organizace. Mezi sportovní pravidla musí být zařazena všechna pravidla, která upravují způsob hry nebo zápasu. Tato pravidla dále obsahují různé příkazy, zákazy a povolení, což tvoří důležitý základ pro rozhodování především konfliktních situací.⁴⁹ Psané sportovní normy tvoří základní organizační systém příslušného odvětví. Jejich účelem bývá především vymezení daného sportovního odvětví, vymezení jeho účelu a smyslu, určení prostředků a prostředí určeného pro jeho provozování a hlavně ohraničení práv a povinností sportovců. A právě toto vymezení vzájemných práv a povinností sportovců je důležité při posuzování odpovědnosti za škodu, která vznikla při výkonu sportovní činnosti. Jde-li o sportovní odvětví provozované celosvětově, sportovní normy vydávají organizace s celosvětovou působností. Např. pro oblast fotbalu je to FIFA⁵⁰, pro lední hokej IIHF⁵¹ nebo pro basketbal FIBA⁵². Jak jsem již zmínil, často na národní úrovni dochází k odchýlkám. Jsou to zpravidla územní svazy, které jsou pravomocné k určení rozdílných podmínek při setrvání u základního rámce pravidel. I zde se projevuje jistá podobnost norem právních

⁴⁸ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 18 – 19.

⁴⁹ PRUSÁK, J. *Šport a právo: úvod do dejin, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe*. 1. vyd. Bratislava: Šport, 1985. s. 111 – 112.

⁵⁰ Fédération Internationale de Football Association

⁵¹ International Ice Hockey Federation

⁵² International Basketball Federation

s normami sportovními. A sice ve vertikální hierarchii, která postupuje od nadnárodních sportovních organizací k nižším, tedy národním popř. regionálním.⁵³

Další skupinou jsou pravidla nepsaná. Ta se vyvinula z morálních a politických požadavků společnosti a sportovních organizací. To, že píšou o nepsaných pravidlech, nutně nemusí znamenat, že nejsou vyjádřena písemně. Některá nepsaná pravidla nabyla psané formy. Důležitý je způsob jejich vzniku a uplatňování. Mezi nepsaná pravidla patří – sportovní zvyklosti, systém pravidel fair play a sportovní obyčej. Do první skupiny patří chování sportovců, diváků, trenérů, rozhodčích apod. Do systému fair play pak spadají morální požadavky, ze kterých často vychází pravidla některých sportovních disciplín. Sportovní obyčej jsou, především v minulosti, spojovány hlavně s oblastí lyžování a sjezdových disciplín. Ty se vyvinuly z potřeby ochrany závodních a hlavně rekreačních lyžařů.⁵⁴ Sportovní obyčej splňují znaky obecných právních obyčejů. Vznikly na základě dlouhodobého uskutečňování nějakého chování. V podstatě skoro v každém sportovním odvětví se vyvinuly sportovní obyčej. Některé se dříve či později staly součástí psaných norem a některé zůstaly ve formě zvyklostí. Typickým příkladem sportovního obyčeje je odkopnutí míče ze hřiště týmem, který jej drží z důvodu zranění některého jiného hráče během fotbalového zápasu. Porušení takových sportovních obyčejů bývá sankcionováno příslušnými subjekty v příslušném sportovním odvětví. Sportovní obyčej je nepsané pravidlo, které vzniklo v daném sportovním odvětví na základě jeho dlouhodobého a opakovaného uskutečňování. Je to takové pravidlo, o kterém vzniklo povědomí jeho dodržování a závaznosti a jeho dodržování je vykonáváno, v tom kterém sportovním odvětví. Zásadní význam mají obyčej především v doplňování, interpretaci a aplikaci psaných pravidel. Tento nezastupitelný význam je významný především v určování odpovědnostních vztahů za škodu při výkonu sportovní činnosti. Právě tyto obyčej pomáhají určovat očekávatelnou míru opatrnosti každého sportovce a jeho jednání v daném sportovním

⁵³ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 37 – 39.

⁵⁴ PRUSÁK, J. *Šport a právo: úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe*. 1. vyd. Bratislava: Šport, 1985. s. 112 – 115.

odvětví. Je důvodné považovat sportovní obyčeje za součást každé sportovní smlouvy mezi sportovci navzájem, nebo mezi jinými sportovními subjekty.⁵⁵

Vedle rozdělení na sportovní pravidla psaná a nepsaná je lze rozdělit podle kritéria normotvorného subjektu, podle funkce sportovních pravidel a podle specifických znaků sportovních vztahů. Toto rozdělení je významné při zjišťování odpovědnosti. Podle toho tedy existují – sportovní regule, sportovní pořádky a sportovní předpisy. Sportovní regule zahrnují veškeré příkazy, zákazy a povolení pro chování sportovců a rozhodčích v jednotlivých sportovních odvětvích – podmínky dané sportovní disciplíny, charakter sportovišť, způsob hodnocení výsledků a výkonu, sportovní nástroje, výstroj apod. Vedle toho obsahují i sankce za porušení regulí. Sportovní regule jsou pravidla upravující materiální, personální a technické podmínky a jejich nedodržení je sankcionováno rozhodčí nebo disciplinární komisí. Pod sportovní pořádky patří pravidla věnující se chování sportovců, trenérů, zdravotníků, rozhodčích apod. Jsou to jednotlivé soutěžní pořádky, které vydávají národní orgány. Tyto sportovní pořádky jsou závazné pro členy sportovní organizace. Poslední skupinou jsou sportovní předpisy. Ty zastupují organizační normy vydávané organizačními složkami daného národního orgánu a upravují specifické právní vztahy vznikající při sportovní činnosti – finanční hospodaření, hospodářské zabezpečení sportovních soutěží, správa majetku apod.⁵⁶

Funkce sportovních pravidel či norem je z výše zmíněného jasná. Sportovní normy jsou nástrojem, který reguluje chování sportovce při výkonu sportovní činnosti. Oblast sportu disponuje samostatným souborem norem chování, se kterými sportovci souhlasí a jsou zavázáni k jejich dodržování. Podle sportovních norem je možné posuzovat chování sportovce ve vztahu k odpovědnosti za škodu. Dále určují, zda při výkonu sportovní činnosti sportovec porušil právní normy a určují, zda bude odpovídat za škodu a jestli jednal přiměřeně vzhledem k dané činnosti. Povaha sportovních norem je v podstatě projevem svobody shromažďování. Sportovní pravidla představují jakýsi „právní řád“ v mikrospolečnosti sportu. Ať už půjde o sportovní normy v té či oné formě, musí být sportovci a sportovními orgány

⁵⁵ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 45 - 47

⁵⁶ PRUSÁK, J. *Šport a právo: úvod do dejín, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe*. 1. vyd. Bratislava: Šport, 1985. s. 115 – 118.

a organizacemi dodržovány. Sportovní normy u každé známé či méně známé sportovní disciplíny si prošly dlouholetým vývojem až k současné podobě. Nemusím zde nijak rozebírat to, že žádný sport se neobejde bez svých pravidel, které určují jeho charakteristiku. Žádný sport nemůže existovat bez svého řádu, pak by to nebyl sport.

5. Význam práva Evropské unie ve sportu

V této kapitole se zkráceně pokusím poukázat na význam práva Evropské unie (dále jen „EU“) ke sportu. Vzhledem k členství České republiky v Evropské unii nelze přehlížet vliv unijního práva na vývoj a současný stav sportovního práva. Toto téma by si samo o sobě zasloužilo přinejmenším diplomovou práci. Obrovské množství stěžejních rozsudků a organizací působících na poli EU je opravdu na velmi rozsáhlou práci. Na následujících několika stránkách se věnuji zakotvení sportu v EU a hlavně vzájemnému vztahu práva EU a sportu. Sport nebo sportovní právo nebylo zmíněno v žádném ze zakládajících dokumentů EU. Možná i proto, že tato oblast nebyla v době vzniku prvních dokumentů o EU prioritou. Později je ale sportu věnováno stále více místa. Ovšem to, že v dokumentech, tehdy Evropského společenství, nebyl stanoven sport, neznamenovalo, že by sport byl nějak vyňat z působnosti tehdejšího komunitárního práva. Sport byl regulován ustanoveními obecnými, která nebyla zaměřena přímo na sport.

5.1. Evropské charty o sportu

Již Evropská charta sportu pro všechny z roku 1974 zakotvila právo jednotlivce na sport. Položila především základy pro další vývoj a pro vznik dalších dokumentů. Stanovila, že je povinností veřejných autorit vytvářet podmínky k provozování sportu pro všechny a směřovat soukromé instituce, aby rozšiřovaly jejich aktivity. Představuje základ pro politiku mnoha vlád v oblasti sportu. Mnohem důležitějším dokumentem je Mezinárodní Charta tělesné výchovy a sportu. Ta vznikla v roce 1978 a byla oficiálně uznána více než 160 zeměmi. Zde právo na sport zakotveno hned v prvním článku:⁵⁷

Článek 1

- 1. Základní právo každého člověka je přístup k tělesné výchově a sportu, které jsou nezbytné pro rozvoj jeho osobnosti. Právo rozvíjet tělesné, duševní a morální schopnosti prostřednictvím tělesné výchovy a sportu*

⁵⁷ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 170 – 171.

musí být dostatečně zaručeno jak v rámci vzdělávacího systému, tak stejně ve všech dalších stránkách společenského života.

- 2. Každý podle sportovních tradic své země musí mít všechny podmínky k účasti v tělesné výchově a sportu a zlepšování své tělesné kondice k dosažení takové úrovně sportovní výkonnosti, která odpovídá předpokladům.*
- 3. Mimořádné podmínky musí být vytvořeny mládeži, včetně dětí předškolního věku, starším lidem a lidem handicapovaným, aby jim byl umožněn úplný rozvoj jejich osobnosti prostřednictvím programů tělesné výchovy a sportu přizpůsobených jejich potřebám.*

Výsledkem dalšího vývoje byla velmi dobře koncipovaná Evropská charta sportu z roku 1992. Byla přijata na konferenci ministrů zodpovědných za sport. Lze ji považovat za první významný dokument, který inspiroval mnoho států k přijetí vlastních úprav. Zde je právo na sport opět zakotveno v prvním článku, který nese název cíl charty:

Článek 1

Za účelem podpory sportu, jakožto významného faktoru lidského rozvoje, učiní vlády nezbytná opatření k uplatnění ustanovení této Charty v souladu se zásadami uvedenými v Kodexu sportovní etiky tak, aby

- 1. každému jednotlivci byla poskytnuta možnost provozovat sport, zejména tím, že:*
 - a) zajistí všem mladým lidem možnost využívat tělovýchovné programy k rozvoji základních sportovních dovedností,*
 - b) zajistí každému možnost sportovat a účastnit se rekreační tělovýchovné činnosti v bezpečném a zdravotně nezávadném prostředí a ve spolupráci s příslušnými sportovními orgány,*
 - c) zajistí pro každého, kdo o to projeví zájem a bude k tomu nezbytně způsobilý, možnost zdokonalovat úroveň své výkonnosti, rozvíjet svůj potenciál osobního růstu a dosáhnout úrovně, kdy vynikne s veřejným uznáním;*

Tato Evropská charta sportu je dále významná tím, že poskytuje velmi výstižnou definici sportu, ze které mnohé státy vycházejí. Lze si všimnout, že i tato charta již na začátku hovoří o právu na sport a nabádá státy, aby její ustanovení inkorporovaly do svých právních řádů. Evropská charta sportu formuluje doporučení pro rozvoj sportu a tělesné výchovy na všech existujících úrovních. Dále obsahuje kodex sportovní etiky zahrnující podstatu tzv. fair play.

První výsledky snahy o zakomponování sportu do zakládajících dokumentů se objevují až při tzv. Amsterodamské deklaraci z roku 1997, která se věnovala problematice tělovýchovy a sportu a předznamenávala pozitivní vývoj pro tuto oblast. Cílem bylo především zakotvit samostatný článek o sportu. To se ale setkalo s námitkami. Tomuto řešení je vyčítáno, že zvláštní článek o sportu by mohl mít negativní dopady v tom, že by mohl vést k posílení centralizace a tím pádem i k omezení autonomie jednotlivých členských států. Amsterodamskou deklarací se nepodařilo prosadit samostatný článek věnující se sportu do zakládajících smluv. Nejlepší možnou cestou by mohla být činnost Evropské rady, což je vrcholný politický kolektivní orgán EU. Ta podle Smlouvy o EU rozhoduje o směru rozvoje EU. Evropská rada by mohla stanovit postavení sportu a to by mohlo vést k ustanovení zvláštního článku o sportu.⁵⁸ V současnosti je sport zakotven v článku 165 Smlouvy o fungování Evropské unie, který nese název: Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport. *„Unie přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci.“* Dále v článku 165 odstavci 2. stanovuje zaměření činnosti EU. *„Mimo jiné to je rozvoj evropského rozměru sportu podporou spravedlivého a otevřeného sportovního soutěžení a spolupráce mezi subjekty odpovědnými za sport, jakož i ochranou fyzické a mravní integrity sportovců, obzvláště mladých sportovců.“*

Z pozdějších snah o podání normativních základů sportu EU lze jmenovat Zprávu z Helsinek z roku 1999, která především požaduje posílení právního zásahu v prostředí sportu. Další je například Deklarace z Nice z roku 2000. Niceská deklarace obsahuje především články o ochraně mladých sportovců a systém

⁵⁸ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001. 205 - 207

přestupů sportovců. Dále bylo touto deklarací Evropskou radou potvrzeno, že sportovní organizace mohou samy přijímat sportovní pravidla.

EU nedisponuje žádným speciálním orgánem, který by byl výlučně zaměřen na problematiku sportu. Avšak v rámci všech jednotlivých orgánů se vyskytují určité aspekty věnující se sportovní činnosti. Sportem se zabývá jak EU, tak i Rada Evropy. I když dříve to vypadalo, že se tyto dva celky věnují sportu každá zvlášť, v současné době spolupracují. Jejich spolupráce se projevuje při propagaci fair play a sportovní etiky. Mezi orgány Evropské unie, které se věnují sportu, patří: Komise EU, Rada ministrů EU, Evropský parlament a Evropský soudní dvůr. Nejdůležitější z nich je Komise EU. Ta se dělí na generální sekretariát a generální ředitelství, která jsou odpovídající. Nejblíže k oblasti sportu má generální ředitelství. Nejvýznamnější se označuje DG X a má za úkol starat se o informace, komunikaci, kulturu apod. Dalším je DG IV, které se stará o hospodářskou soutěž. Dále například DG III mající za úkol vnitřní trh a nebo DG V starající se o otázky zaměstnanosti a pracovních vztahů. První náznaky zájmu Komise EU o sport se projevily v roce 1985 na summitu v Miláně, kde byla přijata tzv. Adonninova zpráva. Významným výsledkem jednání Komise EU bylo vydání dokumentu – Evropská unie a sport roku 1991. V tom samém roce vzniklo Evropské sportovní fórum, jako poradní orgán Komise EU. To je každoročně organizováno Komisí EU a předsednickým státem. Scházejí se zde zástupci odpovědní za sport, zástupci národních a mezinárodních sportovních federací, médií, sportovního průmyslu, univerzit a uznávaných osobností.⁵⁹

Dalším velmi významným orgánem je Evropský soudní dvůr (dále jen ESD). Ten rozhoduje o výkladu smluv a aplikaci práva Evropské unie do členských zemí. ESD je významný především svou judikující funkcí a jeho prostřednictvím je ve všech členských zemích zajištěna jednotná aplikace práva EU. Jeho rozhodnutí jsou závazná a nelze je napadnout. Další podstatnou funkci hraje v oblasti sportu prostřednictvím rozhodování o předběžných otázkách. O těch rozhoduje, když jej soudce z členského státu požádá o jejich vyřešení. Rozhodnutí

⁵⁹ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 47 – 49.

ESD je v tom případě pro soudce a soud členské země závazné.⁶⁰ Uvedu pouze pro názornost některé nejznámější případy, jelikož rozebírání jednotlivých případů by pro tuto práci bylo nadbytečné. Jsou to např. 1974 – případ Walrawe a Koch versus UCI, 1976 – případ Doná versus Mantero, 1987 – případ Heylens, 1992 – Schindler a Schindler, 1995 – případ Bosman, 2000 – Deliége, 2000 – Lehtonen.⁶¹

Současná úprava sportu v dokumentech EU je poměrně nedostatečná. Jen jeden článek, který toho příliš neurčuje. Podle mého názoru se omezuje jen na to, že EU má zájem o sport, a že je jedním z jejích cílů, ale to je nedostatečné. Toto drobné ustanovení doplňují různé charty, které jsou sice bez právního významu, ale značná část členských států se jimi inspirovala. A to zejména o Evropské chartě sportu. Asi nebudu daleko od pravdy, když se budu domnívat, že ani v několika příštích letech nevznikne žádný speciální článek nebo ustanovení speciálně věnované sportu. Je to zřejmě z toho důvodu, že sport není tolik významný mezi současnými problémy. I když o sportu, zvláště v zakládajících dokumentech, chybí konkrétní ustanovení, existuje zde již zmíněný ESD, který svou nezastupitelnou úlohou doplňuje, možná i lépe než jakýkoliv speciální článek, chybějící ustanovení.

⁶⁰ KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 215 – 216.

⁶¹ K tomu srovnej SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 50 a násl., KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. s. 219 a násl., HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007. s. 37 a násl.

6. Odpovědnost za škodu obecně

V následující kapitole se rozepisují odpovědnosti za škodu obecně z občanskoprávního hlediska. Podmínkám jejího vzniku, jejího rozsahu a okolnostem vylučujícím protiprávnost. Odpovědnost za škodu je upravena zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem (dále jen „občanský zákoník“) v jeho šesté části nazvané: Odpovědnost za škodu a za bezdůvodné obohacení. Konkrétně je to § 420 a následující. V paragrafech předchozích jsou stanoveny podmínky pro předcházení hrozícím škodám.

V občanském právu je kladen důraz na prevenci, tedy na předcházení všech ohrožení nebo porušení právních povinností v občanskoprávních vztazích. Prevence je v občanském zákoníku upravena v § 415 až 419. Prevence působí tím, že po všech fyzických i právnických osobách vyžaduje, počínat si vždy tak, aby vůbec nedocházelo ke škodám. Každý musí zachovávat dostatečný stupeň bedlivosti a pozornosti. Současná právní úprava plní funkci obecné úpravy odpovědnosti za škodu pro celou oblast soukromého práva. Výjimkou je speciálně upravená odpovědnost za škodu ve zvláštních předpisech. Vedle obecné úpravy odpovědnosti za škodu v § 420 objevují i zvláštní případy odpovědnosti za škodu. Při tom platí, že obecná úprava se použije v případě, kdy není stanovena zvláštní odpovědnost za škodu. Ta se použije i v případě, že jiný zvláštní předpis odkáže právě na obecnou úpravu o odpovědnosti za škodu. Úprava odpovědnosti za škodu poskytuje ochranu osobním vztahům, jako je život a zdraví fyzických osob a majetkovým vztahům, tedy vlastnictví. Tato ochrana je poskytována jak preventivně výchovnou funkcí, tak hlavně reparační a satisfakční funkcí. Z reparační funkce vyplývá i potřeba odstranit vzniklou škodu v plné míře a tím navrátit stav, který existoval před způsobením škody.⁶²

⁶² ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. 2, díl 3., Závazkové právo. 5., jubilejní aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 365 – 381.

6.1. Předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu

Mezi předpoklady vzniku odpovědnosti za způsobenou škodu patří:

- a) porušení právní povinnosti neboli protiprávní úkon
- b) škodu
- c) příčinnou souvislost mezi protiprávním úkonem a škodou
- d) zavinění ve formě úmyslu nebo zavinění

Při splnění těchto všech podmínek dojde ke vzniku odpovědnostního právního vztahu a následně k náhradě škody. V občanském právu je obecná odpovědnost za škodu založená na principu zavinění, tedy tzv. subjektivní odpovědnosti. Při obecné odpovědnosti za škodu podle § 420 se vychází ze zavinění předpokládaného. To znamená, že poškozený musí prokázat určité porušení právní povinnosti, vznik a výši způsobené škody a dále příčinnou souvislost mezi nimi. V občanském právu tedy leží povinnost tvrzení, břemeno tvrzení, důkazní povinnost i důkazní břemeno na poškozeném. Na druhé straně ten, kdo škodu způsobil z nedbalosti porušením právní povinnosti, tedy škůdce, prokazuje, že danou škodu nezavinil, a že mu nelze k jeho tíži přičíst nevědomou nedbalost. U nás se předpokládá pouze nedbalost nevědomá a úmysl musí být poškozeným vždy dokázán. V určitých případech je ale vznik odpovědnosti možný z objektivních předpokladů. V tom případě postačuje pouhé porušení právní povinnosti. Vedle toho může odpovědnost za škodu vzniknout při provádění určité rizikové činnosti i bez porušení právní povinnosti. Tato odpovědnost je nazývána objektivní odpovědností.⁶³

Aby úkon mohl být kvalifikován jako protiprávní, musí být podle občanského zákoníku porušena právní povinnost, kterou daný subjekt měl plnit. Právní povinnost vyplývá buď ze zákona, ze smlouvy, nebo z jiné právní skutečnosti. Protiprávní je i takový úkon, který zákon obchází a nemusí jít tedy o přímý rozpor.⁶⁴ Protiprávní úkon je základním předpokladem odpovědnosti za škodu. Protiprávní úkon je projevem lidské vůle navenek a je v rozporu s právem.

⁶³ ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. 2, díl 3., Závazkové právo. 5., jubilejní aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 381 – 383.

⁶⁴ HOLUB, M. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním: praktická příručka. 2. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Linde. 2004. s. 12 – 13.

K porušení práva může dojít jak konáním, tak i opomenutím. Dalším případem je pak porušení § 415 občanského zákoníku, který se věnuje občanskoprávní prevenci. Porušení prevenční povinnosti představuje pouze jeden z předpokladů obecné odpovědnosti za škodu. Naopak porušením povinnosti nebude takové jednání, které právo dovoluje. Jde o okolnosti vylučující protiprávnost.⁶⁵ O tom podrobněji až v následující kapitole.

Jak jsem zmínil, dalším nezbytným předpokladem pro vznik odpovědnosti za škodu je vznik škody. Škoda je definována jako majetková újma v majetkové sféře poškozeného. O majetkovou újmu jde tehdy, jestliže ji lze vyjádřit penězi. Nemajetková újma nemá povahu škody, ale je vyjádřena jako součást náhrady škody podle zákona. Škoda se rozděluje na škodu na zdraví, popř. na životě a na škodu věcnou, která se rozlišuje na škodu skutečnou a ušlý zisk. Škodou skutečnou je újma, která představuje zmenšení majetku poškozeného, a která byla způsobena protiprávním jednáním a je s ní v příčinném vztahu.⁶⁶ Za škodu na zdraví občanský zákoník přiznává poškozenému právo na peněžitou satisfakci nemajetkové újmy – náhradu za bolest, za ztížení společenského uplatnění a za úmrtí. Pro uplatnění nároku na náhradu škody je důležitá doba vzniku škody z důvodu promlčení.⁶⁷

Mezi protiprávním jednáním a škodou musí být příčinná souvislost. Bez toho by nemohla vzniknout odpovědnost. Ke zjištění příčinné souvislosti, musí být odděleny jen takové příčiny a následky důležité pro odpovědnost za škodu. Zpočátku se musí dojít k závěru, zda je škoda relevantní z pohledu občanského práva a pak se zjišťují její příčiny. Příčinná souvislost je zjišťována v každém konkrétním případě soudem. U fyzických osob je významné, při zjišťování příčinné souvislosti, zavinění. Musí samozřejmě existovat taková skutečnost, se kterou občanský zákoník spojuje odpovědnost.⁶⁸ Příčinná souvislost nemůže být nijak stanovena obecně, nýbrž musí být řešena individuálně. Musí se prokázat, že škoda by bez daného protiprávního jednání nevznikla. Jestliže byla způsobena škoda na zdraví, musí být

⁶⁵ ŠVESTKA, J. et al. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 1064 – 1065. 1. Svazek.

⁶⁶ HOLUB, M. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním: praktická příručka*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde. 2004. s. 16 – 17.

⁶⁷ ŠVESTKA, J. et al. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 1065 – 1066. 1. svazek.

⁶⁸ HOLUB, M. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním: praktická příručka*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde. 2004. s. 17 – 19.

zjištěno, jestli protiprávní úkon byl tím činitelem, který vyvolal poškození zdraví. Nelze ji však vylučovat, když jednání škůdce dovršilo již trvající nepříznivý zdravotní stav. Zejména v takových případech se uplatní, že „působení na vadný základ“ nevyklučuje příčinnou souvislost. V každém případě se musí jednat o přímou příčinu, která způsobila daný následek.⁶⁹

Posledním nutným předpokladem pro vznik odpovědnosti za škodu je zavinění. To lze definovat jako vnitřní psychický stav pachatele k vlastnímu jednání a k následné škodě. Takový vztah je buď přímý nebo nepřímý úmysl, anebo vědomá či nevědomá nedbalost. Zavinění pak musí zahrnovat veškeré znaky skutkové podstaty – protiprávní úkon, škodu a příčinnou souvislost mezi nimi. Při určování těchto pojmů si pomáhá občanské právo jejich definicí v trestním právu. Zavinění se skládá ze složky intelektuální a složky volní. Právě podle těchto složek se rozhoduje, zda půjde o jednání úmyslné, nebo jednání z nedbalosti. Občanský zákoník v § 420 předpokládá zavinění ve formě nevědomé nedbalosti. Právě forma zavinění má vliv na význam vzniku odpovědnosti za škodu nebo při určení moderačního práva soudu. Jestliže se škůdce domnívá, že škodu svým jednáním nezavinil, musí sám dokázat, že se v jeho případě nevyskytuje zavinění ani ve formě nedbalosti – má důkazní břemeno. Toto je nazýváno vyviněním neboli exkulpací. Naproti tomu stojí liberační důvody, které zprošťují objektivní odpovědnosti. Vyskytují se i případy, kdy je někomu způsobena škoda, ale bez zavinění jiného. Jde o náhodu, kterou může být např. živelná pohroma. Taková náhoda je nazývána vyšší mocí (*vis maior*). Za takovou náhodu se neodpovídá. Výjimkou mohou být některé případy objektivní odpovědnosti.⁷⁰

6.2. Okolnosti vylučující protiprávnost

Takové okolnosti nastupují ve zvláštních případech a jsou dány zákonem. Určují, že protiprávním úkonem nemůže být takový úkon, který právo dovoluje, nebo někdy přikazuje provést. Při takových okolnostech dojde k vyloučení

⁶⁹ ŠVESTKA, J. et al. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1066 – 1067. 1. svazek.

⁷⁰ Tamtéž s. 1067 – 1068.

odpovědnosti jinak odpovědného subjektu. Občanský zákoník se těmto okolnostem věnuje ve svém § 418 a řadí tam krajní nouzi a nutnou obranu, jejichž ustanovení jsou analogicky vymezeny podle trestního zákoníku. Ovšem nejsou to jediné okolnosti vylučující protiprávnost. Mezi tyto okolnosti, které nejsou protiprávní lze ještě zařadit:

- plnění zákonné povinnosti – zde určitou povinnost vykonat nějaký úkol přikazuje přímo zákon. Například řádně povolená exekuce na majetek dlužníka nezakládá odpovědnostní vztah;
- výkon práva – ten komu náleží určité právo, je oprávněn jej vykonávat v souladu se zákonem a v jeho mezích a zároveň je sledován zákonem stanovený cíl;
- svépomoc – ani svépomocné jednání nebude protiprávním, když splňuje zákonné znaky, půjde např. o svépomocný výkon zadržovacího práva;
- jednání v nutné obraně – takové jednání, které čelí protiprávním zásahům se škodlivými následky. Aby jednání v nutné obraně bylo možné považovat za protiprávní, musí v momentě jednání existovat přímo hrozící nebo trvajícím protiprávní útok na dané chráněné občanskoprávní vztahy. Jednat může jakákoliv fyzická osoba, tedy i ta osoba, proti níž útok nesměřuje (tzv. pomoc v nutné obraně). Dále tato obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená útoku. Tento útok musí vést fyzická nebo právnická osoba, nikoliv tedy zvíře.;
- jednání v krajní nouzi – aby se jednalo o jednání v krajní nouzi, musí existovat bezprostředně hrozící nebezpečí, které ohrožuje statky chráněné občanským právem. Musí to být nebezpečí vyvolané jinou osobou, které ohrožený není povinen snášet a nebezpečí nebylo možné odvrátit jinak. Další podmínkou je, že následek, který vznikne jednáním v krajní nouzi, nesmí být stejně závažný nebo závažnější, než ten který hrozil. Stav krajní nouze je zpravidla vyvolán přírodní událostí nebo nevyvolaným útokem zvířete. I zde může hrozící nebezpečí odvracet jakákoliv fyzická osoba;

- dalšími mohou být (podle trestního práva): svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.⁷¹

6.3. Náhrada škody

Náhradou škody se rozumí to, co má škůdce nahradit poškozenému a v jaké výši. Za škodu způsobenou na majetku se hradí veškerá skutečná škoda a ušlý zisk. Při určení ceny se vychází z ceny v době poškození a v rozsahu, který škůdce způsobil. Při újmě na zdraví či na životě fyzické osoby se podle občanského zákoníku nahrazují: účelné náklady spojené s léčením, ztráta na výdělků, bolestné, ztížení společenského uplatnění, náklady na výživu pozůstalých, přiměřené náklady spojené s pohřbem a jednorázové odškodnění pozůstalým za škodu způsobenou usmrcením. V občanském právu musí, při vzniku škody, být následky nahrazeny v plné výši a to buď náhradní formou v penězích nebo náhradou in natura. Takové plnění v plné výši není závislé na formě či stupni zavinění škůdce.⁷²

- 1) Za náklady spojené s léčením se rozumí zejména takové náklady, které jsou vynaloženy na zlepšení zdraví poškozeného. Jsou hrazeny tomu, kdo je skutečně vynaložil. Tato náhrada je možná jen v těch případech, kdy nejsou hrazeny z nemocenského pojištění;
- 2) náhrady za ztrátu na výdělků jsou zvláštní kategorií. Jsou poskytovány ve formě peněžitého důchodu poškozenému. Je to taková majetková újma, která vznikla v důsledku újmy na zdraví a vznikla buď po dobu pracovní neschopnosti, nebo po skončení pracovní neschopnosti či při invaliditě. Náhrada za ztrátu na výdělků pracovní neschopnosti podle § 446 občanského zákoníku činí rozdíl mezi jeho průměrným výdělků před poškozením a plnou výší nemocenského. Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě pak podle § 447 odst. 1 občanského zákoníku, činí rozdíl mezi průměrným výdělků před poškozením

⁷¹ ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. 2, díl 3., Závazkové právo. 5., jubilejní aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 391 – 398.

⁷² Tamtéž s. 429 – 430.

a výdělkem po poškození s připočtením případného invalidního důchodu;

- 3) bolestné je poskytováno za bolest způsobenou škodou na zdraví, léčením nebo odstraňováním následků. Pro určení bolestného se vychází z lékařského posouzení a poškození zdraví je hodnoceno bodovým systémem podle stanovených sazeb ve vyhlášce č. 440/2001 Sb. vydanou Ministerstvem zdravotnictví;
- 4) za ztížení společenského uplatnění jsou považovány následky s trvalým charakterem a mající škodlivý vliv na životní uplatnění poškozeného ve společnosti, v rodinném, politickém, kulturním a sportovním životě. Půjde o následky jak viditelné (např. ztráta údu, zjizvení obličeje), tak i neviditelné (např. nedoslýchavost, neschopnost mít potomky). Tato náhrada zastupuje odškodnění za omezení nebo zánik společenského uplatnění do budoucna. I v případě této náhrady se používá bodový systém, jak jsem zmínil výše;
- 5) jestliže dojde k usmrcení, musí škůdce hradit náklady na výživu pozůstalým, kterým výživu zemřelý poskytoval, nebo měl poskytovat podle zákona. Soud vychází z výše průměrného výdělku zemřelého. To platí tehdy, jestliže takové náklady nejsou pozůstalým nahrazeny dávkami důchodového zabezpečení ze stejného důvodu;
- 6) přiměřené náklady spojené s pohřbem zastupují náklady, které vzniknou v souvislosti s pohřbením usmrceného. Škůdce je povinen je uhradit v přiměřeném rozsahu těm, kdo je fakticky vynaložili, jestliže nebyly uhrazeny pohřebním podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře;
- 7) jednorázová odškodnění pozůstalým za škodu způsobenou usmrcením jsou v zákoně stanovena pevnou částkou. Občanský zákoník stanoví jednorázový nárok při usmrcení blízké osoby. Takto pevně stanovená částka ale nevyhovuje každému individuálnímu případu. Ústavní soud České republiky judikoval, že je možné náhradu případně zvýšit, aby došlo ke spravedlivé náhradě za vzniklou újmu, podle § 13 odst. 2 a 3 občanského zákoníku.

Případně může být tato částka snížena v určitých případech. To se nazývá moderačním právem soudu a je stanoveno v § 450 občanského zákoníku;⁷³

- 8) další možností náhrady škody je náhrada za ztrátu na důchodu. Ta je v podstatě další formou náhrady za ztrátu na výdělku. V tomto případě se stanovuje výše důchodu, na který by jinak měl poškozený nárok. Při tom se vychází z výše důchodu, na který by měl poškozený nárok, kdyby se do jeho výdělků v rozhodném období zahrnula náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, která mu byla přiznána. Nárok na tuto náhradu vzniká poškozenému až jeho odchodem do důchodu, a zároveň zaniká právo na náhradu za ztrátu na výdělku. Toto lze použít pouze v případě, kdy následek škody na zdraví měl přímý účinek na ztrátu na důchodu poškozeného.⁷⁴

6.4. Úprava podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

V této podkapitole navážím na předcházející a uvedu hlavní změny odpovědnosti za škodu pro potřebu mé práce a její náhrady podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník s účinností od 1. ledna 2014 (dále jen „nový občanský zákoník“). Uvedl jsem ji na konec celé kapitoly, protože je vhodnější a přehlednější tuto novou úpravu shrnout na jednom místě, než ji po částech míchat do staré úpravy.

V oblasti prevence jde především o formulační změny. Byl rozšířen výčet škod, ke kterým může dojít a prevenční povinnost je pak omezena okolnostmi případu a zvyklostmi soukromého života. Nový občanský zákoník dále umožňuje přispět k ochraně před hrozící škodou nejen tomu, kdo ji způsobil, ale i tomu kdo má možnost hrozící škodu podle svých schopností a možností odvrátit. Výslovně je v § 2904 nového občanského zákoníku zakotvena tzv. náhodná škoda, za kterou odpovídá ten, kdo zavinil k této události příčinu. Ohledně nutné obrany a krajní

⁷³ ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. 2, díl 3., Závazkové právo. 5., jubilejní aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 429 – 439.

⁷⁴ ŠVESTKA, J. et al. *Občanský zákoník: komentář. 1. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2008. s. 1163 – 1164. 1. svazek.

nouze nedošlo k zásadním změnám. Byly zpřesněny jejich definice, ale zásadní principy zůstávají stejné. Avšak nově se objevuje subjektivní prvek pro posouzení nutné obrany a krajní nouze tím, že se přihlédně k tomu, jak danou situaci vnímala osoba odvracející útok či nebezpečí. Obecné vymezení odpovědnosti za škodu bylo rozšířeno a vztahuje se i k porušení jiných, než absolutních práv. Při porušení zákonné povinnosti se vychází z nedbalosti, stejně jako v případě, kdy škůdce nejednal v soukromoprávním vztahu tak, jak lze od osoby průměrných znalostí očekávat, nebo nejednal v souladu se speciálními znalostmi, které byly k danému úkonu potřeba. Ohledně porušení smluvní povinnosti byla vložena úprava, která definuje okolnosti vylučující odpovědnost a náhrady se zde vedle smluvní strany může domáhat i třetí osoba, v jejímž zájmu mělo být plněno. Nově se objevují ustanovení, která vylučují smluvní ujednání ohledně náhrady újmy, zvláště vzdání se nároku na náhradu škody do budoucna. Taktéž nelze prohlášením vyloučit svou odpovědnost vůči třetím osobám, ale lze to považovat za upozornění na hrozící škodu. Přímou je zakotveno, že převzetím nebezpečí škody nemůže být tato osoba zbavena nároku na náhradu škody vůči škůdci.⁷⁵

Náhrada škody a její obecná pravidla jsou v novém občanském zákoníku podrobněji propracovaná. V § 2984 nového občanského zákoníku je zakotveno, že se vždy nahrazuje újma na majetku poškozeného. Rozdílem od staré úpravy je, že se nejdříve nahrazuje uvedením v předešlý stav, a pak až subsidiárně penězi. Nemajetková újma je pak nahrazována zadostiučiněním v penězích, a to jen, byla-li taková náhrada sjednána, nebo tak stanoví zákon. Nová úprava dává možnost soudu určit výši náhrady v tom případě, jestliže není možné ji určit jinak. Při určování výše škody se vychází stále z ceny věci v době poškození a zároveň se zohledňují náklady poškozeného na obnovení nebo nahrazení funkce věci. V oblasti náhrady újmy na zdraví došlo k velkým změnám. Namísto pevně určených částek se výše náhrady stanoví na základě přihlídnutí ke všem individuálním okolnostem daného případu. Při ublížení na zdraví škůdce odčiní újmu peněžitou náhradou, která vyvažuje protrpěné bolesti, a další nemajetkové újmy, popřípadě ztížení společenského uplatnění. Nelze-li ji takto stanovit, určí se podle zásad slušnosti. Při usmrcení nebo

⁷⁵ BĚLOHLÁVEK, J. A., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový Občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 444 – 447.

zvláště závažném ublížení na zdraví náhrada škody spočívá v peněžité náhradě vyvažující duševní útrapy manželů, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké. Náhrada za ztrátu na výdělku je bez výrazných změn. I určení náhrady za ztrátu na výdělku je srovnatelné se starou úpravou, ale došlo ke zrušení všech omezení a limitů. Rozdílný je dále způsob stanovení výše náhrady za ztrátu na výdělku. Při jejím stanovení se přihlíží k dlouhodobě zvýšeným potřebám a úsilí poškozeného, které musí vynaložit k dosažení výdělku, jakmile dojde ke skončení pracovní neschopnosti. K tomu se přihlídně i k předpokládanému zvýšení výdělků v oboru a předpokládanému růstu výdělku poškozeného podle rozumného očekávání. Zároveň je stanoveno, že soud může tento nárok poškozeného zajistit. Beze změny, kromě formulačních změn, zůstává náhrada ztráty na důchodu. Nově se objevuje úprava, kde škůdce musí nahradit škodu peněžitým důchodem osobě, pro kterou poškozený bezplatně konal. Další změna je u náhrady výživy pozůstalým a způsob jejího výpočtu. Zvyšují se nároky pozůstalých, kterým zemřelý poskytoval výživu. Ty se vypočítávají jako rozdíl mezi dávkami, které pozůstalí získávají podle zvláštních předpisů, a tím co by jim poškozený jinak poskytoval. Lze také přiznat příspěvek na výživné osobě, které usmrcený takové plnění poskytoval, ačkoliv k tomu nebyl podle zákona povinen. Ohledně náhrady nákladů na léčbu a pohřeb je rozdíl v tom, že nová úprava požaduje vedle nákladů na léčbu i náklady spojené s péčí o poškozeného, jeho osobu nebo jeho domácnost. Je dále stanoveno, že škůdce musí na tyto náklady poskytnout zálohu. Náklady na pohřeb škůdce se hradí podle zvyklostí a okolností jednotlivého případu. Nový občanský zákoník dále umožňuje přiznání jednorázového odškodného na žádost poškozeného, jestliže pro to existují důležité důvody. Posledními významnými změnami ohledně náhrady škody je určení náhrady nákladů vynaložených na péči o poraněné zvíře, které poranil škůdce, anebo nahrazení nemajetkové újmy třetím osobám, které ji pociťují jako osobní újmu, pokud ji nelze odčinit jinak.⁷⁶

⁷⁶ BĚLOHLÁVEK, J. A., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový Občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 456 – 460.

7. Odpovědnost sportovce za škodu při výkonu sportovní činnosti

Právní odpovědnost sama o sobě patří v právu k jedněm z nejsložitějších otázek. V oblasti sportu je to ještě komplikovanější. Střetávají se zde právní a sportovní normy. Jak si lze všimnout z výše uvedeného, legislativní úprava v České republice je opravdu nedostatečná. V současnosti hrají velmi významnou roli soudy. V průběhu vývoje se vytvořilo mnoho teorií jak nahlížet na odpovědnost za sportovní úrazy. Žádná z nich se ale neustálila, a i dnes je tato otázka nezodpovězená. V současné době je to ovšem potřeba. Dnešní sport je často velmi nebezpečný, překračuje hranice únosnosti a není možné, aby právo zůstávalo mimo sportovní hřiště. Ve sportovní činnosti se neobjevují žádné zvláštní chráněné zájmy a ani rozsah odpovědnosti není nijak odlišný od obecné úpravy či úpravy v jiných oblastech. Sportovní oblast je ale velmi jedinečná v míře rizikovosti. To se projevuje velkým vznikem úrazů a zranění. Proto si oblast sportu a s ní spojené odpovědnostní vztahy, podle mne, opravdu zaslouží samostatný přístup. Na následujících stránkách se budu věnovat hlavně odpovědnosti, a sice občanskoprávní, sportovců za úrazy způsobené jiným sportovcům.

Jednou z prvních otázek této problematiky je, zda by sportovci vůbec měli nést odpovědnost za způsobená zranění při hře, která vznikla v zápalu boje, tedy neúmyslná. V podstatě hráč může, ale nemusí nutně porušit pravidla hry. V otázkách odpovědnosti, ať už trestněprávní nebo občanskoprávní, je důležité zkoumat hledisko výše sankce, která donutí všechny sportovce k přistoupení na vyhovující míru opatrnosti. Především pak pravidla pro odpovědnost za škodu a následné odškodňování poškozeného by měla motivovat potenciální škůdce ke snížení rizika vzniku škody.⁷⁷ Blíže využití míry opatrnosti rozebírám na dalších stránkách.

Především v oblasti odpovědnosti za škodu se opět objevuje střet sportu a práva. A to v tom, jak má právo zasahovat při vzniku úrazu způsobených při sportovní činnosti. Za nesporné lze považovat to, že beztrestnost sportovců nelze vztáhnout na veškeré případy. Spory vznikají především o tom, kdy za sportovní úraz náleží právní postih a kdy nikoliv. Právě tyto hranice jsou předmětem sporů

⁷⁷ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 69 – 70.

a nejednotnosti. Tehdy se zkoumají dané podmínky pro individuální případ. Právě zde se uvažuje o vyloučení právní odpovědnosti sportovce. Posuzují se podmínky a okolnosti, za kterých došlo ke zranění. Nejdůležitějším kritériem je, zda sportovec při způsobení úrazu jednal podle stanovených sportovních podmínek. Nejčastěji se má za to, že porušení těchto podmínek zapříčiní vznik právní odpovědnosti sportovce.⁷⁸ Dalším častým předmětem sporů je otázka zvýšeného rizika zranění v jednotlivých sportovních odvětvích a jejich úprava ve sportovních pravidlech. Problémem je, zda je vhodné odlišovat od sebe sportovní odvětví s různým stupněm rizika. V různých sportech dochází velmi často ke zranění, ale v takových se s tím dá počítat, jelikož jsou to sporty velmi kontaktní a důrazné. I proto je nutné ve sportu brát na zřetel zvýšené riziko zranění. Není ale vyřešené, zda takové riziko brát jako okolnost snižující, nebo dokonce vylučující odpovědnost.⁷⁹

V současnosti je v oblasti občanskoprávní odpovědnosti sportovců za úrazy jasno v tom, že nutné ji považovat za samostatnou kategorii. Odlišnosti náleží pouze v nalezení jejich hranic. Naplnění předpokladů pro vznik občanskoprávní odpovědnosti nečiní žádné komplikovanější problémy. Oblast škody je v podstatě zúžena na škodu na zdraví, která se projevuje ztrátou na příjmech sportovce. Téměř vůbec se nevyskytuje uplatnění majetkové škody. Proto je zde téměř výlučným principem reparace vzniklé újmy, a to formou finanční náhrady. Odpovědnost sportovců je nutné postavit na základě zavinění. Není ale vyloučené spoluzavinění poškozeného. Avšak zdůrazňuji, že vše musí být posuzováno velmi individuálně v každém případě.⁸⁰

7.1. Sportovní úraz

Úraz a poškození jsou především lékařské termíny. V právu se používají jiné termíny, ale přímo s tímto se lze setkat v právu pracovním. Tam je definován jako: *„porušení zdraví zaměstnance, které mu bylo způsobeno při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým*

⁷⁸ KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost za sportovní úrazy aneb „Quo vadis, moderní sporte?“. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 4 – 18.

⁷⁹ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 65.

⁸⁰ Tamtéž s. 77 – 80.

a násilným působením zevních vlivů. Je to též úraz, který zaměstnanec utrpí při plnění pracovních úkolů.“⁸¹ Pracovní právo nerozlišuje mezi úrazem a poškozením jako medicína. V občanském právu, které zastupuje reparační funkci zdraví a života, se používá termín poškození zdraví. Úrazy a poškození zdraví jsou nejvýznamnější oblastí, kvůli které vznikají odpovědnostní vztahy ve sportu. Ty lze rozdělit jako jiná jednání na úmyslné a neúmyslné. Úmyslně způsobené úrazy ve sportu zakládají vedle občanskoprávní odpovědnosti i odpovědnost trestněprávní. Taková odpovědnost může vzniknout i bez porušení sportovních pravidel. Jestliže ale dojde k porušení i sportovních pravidel, sportovci to zakládá i odpovědnost sportovní. Tu pak řeší především disciplinární a rozhodčí komise.⁸² Jestliže se bude hovořit o úrazu způsobeném ve sportu, pak je na mysli jisté zranění sportovce v různém rozsahu. Je to úraz, který vznikl v zápalu boje při soupeření několika sportovců. V každém sportovním odvětví se bude jednat o rozdílné a různě závažné úrazy. V současném českém právu není v žádné normě stanovena definice sportovního úrazu, což také není žádoucím elementem.

7.2. Jednotlivé teorie na odpovědnost sportovců

Je velmi vhodné ukázat si několik teorií z odborné literatury, které se věnují odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Na začátek bych se ale nejdříve chtěl věnovat již výše naznačené optimální míře opatrnosti a tvrdosti. Je to určitý požadavek, který by měl být vynucován? Nebo tato míra spíše porušuje význam sportovní činnosti?

Každý hráč ovlivňuje stupeň rizika, že zraní jiného svým chováním na hřišti – faulem, tvrdostí obranného zákroku apod. To vyjadřuje určitou míru opatrnosti. Ovšem i zde jsou klady a zápory. Jestliže hráč bude hrát méně opatrně, je větší šance, že mužstvo vyhraje zápas, ale také je větší pravděpodobnost na to, že protihráče zraní, a to platí i naopak. Z toho lze vyvodit dva následující závěry. Jestliže odpovědnost sportovci neponesou, pak při svém rozhodování nebudou brát ohled na

⁸¹ HENDRYCH, D. *Právní slovník* [online]. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: Databáze beck-online.cz.

⁸² PRUSÁK, J. *Šport a právo: úvod do dejin, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe*. 1. vyd. Bratislava: Šport, 1985. s. 131 – 133.

možná zranění protihráče. Když bude sportovec odpovědný za způsobenou škodu, pak určitě bude přistupovat ke hře s jistou optimálnější mírou opatrnosti. Míra opatrnosti je vyžadována jak u kontaktních sportů jako je karate, box, fotbal, hokej apod., tak u bezkontaktních sportů, tedy lyžování, atletika apod. U bezkontaktních je vyžadováno standardní chování. Vedle toho je ještě vyžadována obecná ohleduplnost, tedy počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám. Velmi často bude v těchto sportech docházet k nedbalostnímu jednání v případě způsobení úrazu. V kontaktních sportech je tato ohleduplnost omezena již samotnou povahou těchto sportů. Většina jednání, ze kterých vznikají úrazy, nejsou protiprávními. Zde však porušením pravidel nedochází ke vzniku nedbalosti.⁸³

7.2.1. Teorie přípustného sportovního rizika

Tato teorie počítá s tím, že se sportovní činností je spojena vyšší míra rizika možnosti vzniku úrazu nebo zranění. Každý sportovec by si takovou míru měl uvědomovat a tím akceptovat možnost svého zranění. Dojde-li pak k jeho zranění jiným sportovcem, který také akceptuje takové riziko, není tento sportovec právně odpovědný za způsobený úraz. Přípustné zakotvení sportovního rizika by bylo možno stanovit v legislativě jako jednu z možností vylučující odpovědnost. To však v současné době není možné kvůli nepřesnému stanovení hranic sportovního rizika. Na teorii přípustného sportovního rizika je nahlíženo jako na nejpříjemnější. Při sportovní činnosti běžně dochází k úrazům. Je to sice nežádoucí jev sportovních činností, ale do jisté míry nutný a tolerovaný. Sportovec v podstatě na sebe přebírá škodné následky svých možných zranění.⁸⁴

7.2.2. Teorie souhlasu poškozeného

Zde se vychází z toho, že sportovec vstupuje do sportovní činnosti s tím, že ví o možnosti svého zranění. V podstatě dává souhlas předem, že může být zraněn.

⁸³ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 65 – 70.

⁸⁴ KRÁLÍK, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 539 – 548.

Odpůrci této teorie ale nesouhlasí s tím, zda souhlas poškozeného lze považovat za okolnost vylučující protiprávnost, tedy zda lze souhlasem vyloučit právní odpovědnost za zásah do tělesné integrity. I přesto, že sportovec vyjadřuje souhlas se zvýšenou mírou rizika, neznamená to, že akceptuje zásah do tělesné integrity.⁸⁵

7.2.3. Teorie dodržení sportovních pravidel

Jako jedna z mála tato teorie prochází všemi vývojovými etapami a uplatňuje se i dnes. Teorie zaručuje beztrestnost sportovce, jestliže při svém jednání neporušil sportovní pravidla. Není to ovšem jediná podmínka. Vedle dodržení sportovních pravidel musí sportovec dodržet další podmínky. Tento směr se nejvíce rozvíjel v Německu. Fuchs pro vyloučení odpovědnosti požaduje dodržení sportovních pravidel, ale v takových pravidlech musí být stanoveno, v jakém rozsahu hráč přebírá na sebe riziko zranění. A teprve podle chování protihráče na něho přechází dané riziko.

Ve Francii především P. Garraud a J. Loup beztrestnost vážali na následující podmínky, které musejí být splněny současně – dodržení sportovních pravidel, jednání škůdce nebylo neopatrné a nedbalostní a poškozený akceptoval možnost vzniku rizika výkonem sportovní činnosti. Z toho vychází i současná francouzská doktrína. Podle švýcarského autora P. Nolla lze odpovědnost vyloučit, když nebyla porušena pravidla a na základě akceptace poškozeného předchozím souhlasem. I v anglicko-americké doktríně se toto opakuje. C. S. Kenny beztrestnost podmiňuje dodržení sportovních pravidel, souhlasem poškozeného s možnými důsledky a zároveň zranění muselo být způsobeno v průběhu legální sportovní disciplíny. Později anglická doktrína rozšířila tuto myšlenku. Dodržení sportovních pravidel nebylo podmínkou ale okolností, ke které se přihlíželo při posuzování sportovních úrazů. Především trestní odpovědnost pak byla pravděpodobnější, když úraz vznikl při jednání bez spojitosti s hrou a bylo zamýšleno způsobit zranění apod. M. James zdůrazňuje, že samo dodržení sportovních pravidel nemůže být důvodem pro vyloučení trestní odpovědnosti. V polské doktríně se touto problematikou zabýval J. Sawicki, který vytvořil své podmínky vyloučení odpovědnosti sportovců. Mezi ně

⁸⁵ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 39.

patří to, že sportovní odvětví, ve kterém došlo k úrazu, musí být dovolené, sportovci se účastnili dobrovolně sportovní činnosti a zároveň to, že sportovci dodržují stanovená pravidla.⁸⁶

7.2.4. Teorie sportovního práva

Vyjadřuje názor, že právo obecně nezavazuje účastníky sportu. Sportovní právo by mělo vyloučit použití právních předpisů. V tom případě by hrozila pouze taková sankce, která vyplývá ze sportovních norem a to pouze v tom případě, jestli došlo k porušení sportovních pravidel. Tato teorie nemůže být akceptována proto, že normy sportovní by nahradily normy práva trestního a občanského. To ale nelze s nepravňnou povahou sportovních norem připustit.⁸⁷

7.2.5. Teorie nedostatku zavinění

V tomto případě je vyloučení odpovědnosti závislé na tom, že sportovcům, kteří způsobili úraz, nelze přičíst zavinění, a to ani ve formě nedbalosti. To je podporováno tím, že se sportovci zranění nedopouštějí v hněvu nebo nenávisti. Avšak nelze plně uznat, že tyto motivy jsou okolnostmi, které vylučují protiprávnost. S tím se nabízí otázka, jestli na sportovce atrahovat obecná pravidla zavinění, nebo odlišná. Zde je namítáno, že pokud sportovec způsobí úraz úmyslně, není důvodu k požívání zvláštního posuzování. Pak totiž nemá tato skutečnost nic společného se sportem.⁸⁸

7.2.6. Subsumpční teorie J. Hory

Tento jediný představitel sportovněprávní doktríny v České republice svou teorii pro vyloučení odpovědnosti postavil na čtyřech bodech, které musejí být

⁸⁶ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 42 – 45.

⁸⁷ Tamtéž s. 45.

⁸⁸ KRÁLÍK, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 539 – 548.

splněny současně. Sportovní odvětví, ve kterém vznikl úraz, musí být státem dovolené, ke zranění nesmí dojít úmyslným jednáním, ke zranění musí dojít při činnosti, kterou se sportovec snaží dosáhnout sportovního cíle a nakonec hráč musí dodržovat závazná pravidla hry nebo zvyklosti. Dále uváděl, že u posouzení sportovních úrazů se musí přihlížet k materiální stránce, tedy ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost. Sám uvádí, že zásah práva do sportu by měl být výjimečným nástrojem k ochraně bezpečného sportu.⁸⁹

7.2.7. Teorie nešťastné náhody

Tato teorie bere v potaz, že při sportovní činnosti sice dochází k úrazům, ale není to záměrem sportovců, tím je snaha o dosažení jejich sportovního cíle. Z tohoto důvodu bývá někdy sportovní úraz brán jako nešťastná náhoda, kterou sportovec nemohl předpovídat. Největším negativem této teorie je to, že předpokládá vyloučení úmyslu sportovce způsobit jinému zranění. Je nedostačující především pro nejasně stanovené hranice „nešťastné náhody“ a také proto, že nevyklučuje možnou odpovědnost za nedbalost.⁹⁰

7.2.8. Teorie účelu

Ta bývá velmi často zmiňována v doktríně i v judikatuře. Podle této teorie jsou akceptovány a tolerovány neúmyslné úrazy, při kterých jsou dodržena sportovní pravidla a zvyklosti fair play. Odchýlením se od těchto zásad ale nastupuje právní postih ve vztahu ke sportovnímu úrazu. Účel je vyjádřen mimo jiné tím, že stát provozování určité sportovní disciplíny nezakazuje.⁹¹

⁸⁹ KRÁLÍK, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 539 – 548.

⁹⁰ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 40.

⁹¹ Tamtéž s. 41.

7.3. Současné problémy právní odpovědnosti za úrazy

Po mnohaletém vývoji se nakonec ustálily dva proudy, které stojí proti sobě. Na jedné straně stojí příznivci, kteří tvrdí, že zásah do zdraví, života a tělesné integrity člověka při sportovní činnosti je stejně protiprávní, jako jakákoliv jiná tato jednání. Podle tohoto proudu všichni sportovci podléhají stejné právní odpovědnosti jako jiné fyzické osoby. Tato plná právní odpovědnost sportovců za úrazy je pak argumentována tím, že neexistuje žádná taková okolnost vylučující protiprávnost. Na druhé straně stojí zástupci proudu, kteří tvrdí, že sportovci jsou za přesně určených podmínek právní odpovědnosti za způsobenou újmu na zdraví, způsobenou smrt nebo zásah do tělesné integrity jiného sportovce zbaveni. Samozřejmě k takovým úkonům muselo dojít v průběhu sportovního zápasu či hry. Podle tohoto proudu lze považovat některá sportovní zranění za beztrestné. Vyskytují se zde avšak rozdílné názory na rozsah beztrestnosti a na to, za jakých podmínek lze odpovědnost vyloučit.⁹²

Současných problémů k tomuto tématu je hned několik. Nabízí se celá řada otázek a možností:

- Jak přistupovat k odpovědnosti sportovců? Zvolit možnost absolutní odpovědnosti sportovců nebo naopak absolutní beztrestnosti;
- je vhodné používat na tuto otázku obecnou právní úpravu? Tato otázka ovšem není na místě, protože u nás jiná specifická neexistuje;
- zda na odpovědnost sportovců za sportovní úrazy nahlížet podle principů civilního nebo trestního práva;
- jak odlišit od sebe jednotlivé sporty, které mají odlišný stupeň rizika;
- zda se mají odlišně posuzovat případy, které se vyskytly v odlišných úrovních sportovní činnosti, tedy zda jinak posuzovat odpovědnost profesionálních nebo amatérských sportovců;
- jakým způsobem zhodnotit význam dodržení, popř. porušení sportovních pravidel a zda lze dodržení sportovních pravidel považovat za okolnost vylučující protiprávnost;

⁹² KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní práce na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9, s. 25 – 33.

- jak posuzovat odpovědnost u nových sportovních odvětví, která jsou velmi nebezpečná a bez tradice, o kterou se lze opřít při zjišťování odpovědnosti;
- jaký vztah mají sportovní disciplinární orgány a soudní orgány a zda lze rozhodnutí sportovních orgánů, které jsou téměř právně závazné, považovat za dostačující;
- zda není právní vědomí subjektů ve sportovní oblasti příliš nízké;
- nakonec je nutné zmínit to, že samotné pojmosloví z této kategorie působí nemalé problémy, jde především o pojem sportu a sportovního úrazu.⁹³

Minimálně z tohoto vyplývá, že není možné, alespoň ne v blízké době, aby byl vytvořen nějaký obecný přístup ke sféře sportu. Výskyt velmi různorodých sportovních subjektů a sportovních činností opravdu není jednoduchý pro stanovení jednotného názoru na řešení odpovědnostních vztahů.

Z počátku se projevovaly snahy všech autorů o jednotný přístup na odpovědnost ve sportu. Nejdříve se objevily teorie subjektivní - s akceptací rizika nebo souhlasu poškozeného, čímž sportovec přijímal určité riziko, že mu vznikne škoda a v podstatě se tak vzdával jakýchkoliv náhrad. Tyto teorie bývají z části uznávány i dnes, ale více převažují teorie objektivní - zahrnující zájem společnosti na sportovní činnosti. Jak lze s jistotou vyvodit nalezení jednotného přístupu k právní odpovědnosti sportovců za úrazy brání mnoho faktorů. Dnes existuje obrovské množství teorií, které často mají málo společného a i to brání nalezení jednotného postoje. Často se objevuje snaha zakotvit novou okolnost vylučující protiprávnost, která by obsahovala sportovní rizika nebo sportovní pravidla. Jistou jednotu lze najít v nahlížení práva na sport. Při úvahách o odpovědnosti za sportovní úrazy je nutné odlišovat jedinečný charakter sportovní činnosti od obecných úprav.⁹⁴

Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, ať už trestněprávní nebo občanskoprávní, je velmi složitou oblastí. Podle mne ani jednotný přístup na ní není možný. Individuálnost jednotlivých případů je velmi náročná na právní posouzení.

⁹³ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 58 – 59.

⁹⁴ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 85 – 86.

I když si lze všimnout, že některé teorie mají společné prvky a zároveň vždy obsahují negativní možnosti. Samozřejmě by bylo velmi žádoucí, aby se zákonodárci k tomuto problému postavili lépe a odpovědnost sportovců alespoň okrajově upravili v legislativě. Veškeré snahy o stanovení sportovního rizika nebo jiného prvku, jako další okolnosti vylučující protiprávnost, nemělo úspěch. Nemyslím si, že právě tento směr je žádoucí. Jistým směrem by mohlo být vytvoření sportovního práva jako samostatného právního odvětví, které by řešilo nejen odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, ale i další již nastíněné otázky. Sportovní právo jako právní odvětví by ale muselo zahrnovat zejména úpravu občanskoprávní, trestněprávní, pracovněprávní a obchodněprávní. Bylo by to spíše odvětví, které by vycházelo z jiných a privilegovaně upravovalo tyto zvláštní vztahy. Takové řešení by dle mého názoru bylo neúčelné a přineslo by spoustu komplikací. V současné době je sportovní právo, a s ním vztahy související, dotvářeno především soudní judikaturou.

7.4. Občanskoprávní odpovědnost sportovců za úrazy

Nejdůležitější právní skutečnosti, které zakládají odpovědnostní vztahy ve sportu, jsou úrazy. Zaviněné způsobení zranění může vedle odpovědnosti občanskoprávní zakládat i odpovědnost trestněprávní. Samozřejmě k tomu přistupuje ještě, již zmíněná, sportovní odpovědnost. Základní preventivní zásada je stanovena v § 415 občanského zákoníku. Každý sportovec musí dbát na všechny právní preventivní zásady vyplývající z občanského zákoníku i při sportovním utkání, bez ohledu na vlastní sportovní pravidla. I sportovci odpovídají za škodu, kterou způsobí. Jestliže tedy způsobí škodu na zdraví, musí nahradit náklady na léčení, ztrátu na výdělků, bolestné a také ztížení společenského uplatnění. Odpovědnost podle občanskoprávní úpravy vyžaduje existenci zavinění. Zde důkazní břemeno náleží na sportovci, kterému vznikla škoda. Musí dokázat, že došlo k protiprávnímu jednání během sportovní činnosti, na jejímž základě mu vznikla škoda a že je mezi nimi příčinná souvislost. K tomu se vyjadřuje rozsudek Městského soudu v Praze R 16/1980, který je v českém prostředí jediným svého druhu v oblasti odpovědnosti

sportovce za způsobený úraz.⁹⁵ Tomuto a ostatním podstatná rozhodnutí rozebírám důkladněji v následující kapitole.

Soudy při rozhodování o takto vzniklých sporech rozhodují podle zákona, a nejsou nikterak vázány předchozím rozhodnutím orgánu sportovního svazu. Soud může při svém rozhodování v takových případech určit sportovní pravidlo a jeho použití, přezkoumat sportovní pravidla ve vztahu k právu a sám učinit závěr o tom, zda škoda, tedy újma na zdraví, vznikla dovořeným nebo zakázaným způsobem hry. Nelze z toho vyvodit, že při vzniku újmy na zdraví i přes dodržení sportovních pravidel, je toto důvodem vylučujícím odpovědnost. Sportovec by měl odpovídat za zranění protihráče jestliže: 1. Zaviněně porušil pravidla a v souvislosti s tím došlo k úrazu. 2. Faul překračuje drobná akceptovaná porušení pravidel. 3. Faulem byla překročena požadovaná hranice tvrdosti hry. 4. Takovým jednáním – faulem, bylo způsobené dané zranění. Aby poškozený mohl požadovat náhradu škody, mělo by se jednat o zvlášť hrubé porušení pravidel. Takové porušení má pak v průběhu hry odpovídající trest, jako je například červená karta ve fotbale, nebo osobní trest do konce hry v hokeji. V obou případech to znamená konec utkání pro hráče, který tímto způsobem fauloval. Ani toto posouzení rozhodčího nemá vliv na rozhodnutí soudu. Dodržování sportovních pravidel a míra provinění jsou často považovány za podmínky beztrestnosti hráče v otázce odpovědnosti za škodu. Hráč, který byl avšak faulován zvlášť hrubým způsobem, má pak u soudu velkou šanci na náhradu škody.⁹⁶

⁹⁵ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 73 – 74.

⁹⁶ Tamtéž s. 74 – 76.

8. Rozhodovací činnost příslušných orgánů

Ve sportu vzniká nepochybně velké množství sporů, především kvůli způsobení úrazů. Nabízejí se otázky, kdo, tedy jaký orgán, bude rozhodovat a v jakých případech? Nabízí se obecné soudy České republiky, Evropský soudní dvůr, různá rozhodčí řízení, orgány sportovních svazů nebo Arbitrážní soud pro sport.

8.1. Orgány sportovních svazů, aneb disciplinární řízení

Sportovní asociace, sdružení či spolky jsou většinou občanskými sdruženími upravenými podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (dále jen „zákon o sdružování občanů“). Tyto sportovní asociace se snaží řešit veškeré otázky vnitřní povahy prostřednictvím vlastních orgánů a nepřenášet je tak vně sdružení před orgány veřejné moci. Základní úkoly těchto orgánů jsou určeny většinou již ve stanovách spolku, resp. nižšími interními předpisy. V těchto jsou stanoveny všechny zásady a postupy řízení, které příslušné orgány musejí dodržovat, aby byly zajištěny požadavky rovnosti a procesní postavení všech subjektů. Tento quasisoudní systém je samozřejmě nesrovnatelný se řádným soudnictvím a vykazuje jistá specifika ve sportovní oblasti, jako je potřeba rychlosti v rozhodování případných sporů. Nutno zdůraznit, že řízení před orgány sportovního spolku je mnohem více flexibilní a je zde mnohem nižší formalismus.⁹⁷

Každá sportovní odvětví si především vytvářejí vlastní systém orgánů, které garantují dodržování sportovních norem. Svou strukturou a pravomocí napodobují systém řádných soudů. Zde fakticky rozhodují komise sportovního svazu. Tento systém bývá zpravidla dvojinstanční. I v tom je vidět jistá podobnost s obecným soudnictvím. Lze se odvolat k vyšší instanci, aby bylo zajištěno dodržování vnitřních předpisů. Rozhodování prostřednictvím těchto orgánů má řadu výhod. 1. Vysoká odbornost členů komise, kteří jsou odborníky ve své oblasti, zajišťuje přesné a rovné rozhodování. Navíc řeší spoustu nepříliš podobných případů, a tak mohou rozhodovat v podobných případech podobně. 2. Rozhodnutí komise jsou bez

⁹⁷ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 121 – 125.

problémů hráči i kluby uznávána, jelikož by bez uznávání rozhodnutí komisí sportovních svazů nemohly fungovat. 3. Samotná komise má zájem na řádném fungování sportu, minimálně pod vidinou vyšších finančních prostředků. 4. Orgány sportovních svazů rozhodují velmi rychle. To umožňuje souvislý průběh soutěží, což by soudní řízení neumožnilo. Často se totiž vyskytují případy, kdy je nutné rozhodnout doslova přes noc. To u soudního rozhodnutí opravdu možné není. V takových případech je disciplinární řízení téměř nenahraditelné.⁹⁸

Avšak i rozhodování disciplinárních komisí se setkává s kritikou. Za negativní je považováno to, že komise není naprosto nezávislým orgánem. Taková komise totiž nemusí splňovat požadavky nezávislosti, i když je složena z nezávislých členů. Problém je v tom, že každá komise je orgánem nějaké sportovní asociace, což může mít vliv na její rozhodování a velmi často je stranou sporu. Dalším negativem je, že sportovní asociace mohou, a často mají, do svých stanov zahrnutou klauzuli, která vylučuje možnost rozhodování obecných soudů. Avšak žádoucí by byl naprostý opak. Dalším předmětem kritiky je to, že komise rozhoduje podle vlastních pravidel, která jsou často nesrozumitelná a špatně se aplikují.⁹⁹

Disciplinární řízení pak probíhá z několika různých možných důvodů. Pro moji práci je nejdůležitější to, že se disciplinární řízení zahajuje při porušení určitých sportovních pravidel či řádů daného sportovního odvětví. Příslušným orgánem, který rozhoduje v disciplinárním řízení je pak disciplinární komise. Každé disciplinární řízení má spravedlivě zjistit provinění jednotlivce. Jestliže disciplinární komise zjistí, že byla porušena pravidla, může ukládat různé tresty. Mezi ně patří: peněžitá pokuta, napomenutí, zákaz činnosti na určitou dobu apod. Výhody řešení sporů sportovními orgány na prvním místě jsou nesporné. Největší nevýhodou je, že zde často neexistuje odvolací nezávislý orgán. Sportovci by pak rozhodně mohli využít práva na soudní ochranu.

Zákon o sdružování občanů v § 15 odst. 1 zajišťuje členovi spolku obrátit se na soud se žalobou proti konečnému rozhodnutí orgánu příslušného spolku, proti němuž není podle stanov opravný prostředek. Žaloba může být podána,

⁹⁸ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 148.

⁹⁹ Tamtéž s. 147 – 149.

jestliže daným rozhodnutím byly porušeny nejen stanovy a z nich vyplývající nižší interní předpisy, nebo přímo zákon, ale i předpisy mezinárodních asociací, na které často stanovy odkazují. Žaloba má tedy subsidiární povahu, jelikož ji lze podat tehdy, když neexistuje opravný prostředek v rámci sportovní asociace. Návrh na přezkoumání rozhodnutí orgánu sportovní asociace soudem nemá odkladný účinek, ale v určitých případech výkon takového rozhodnutí může pozastavit. Žalobu může podat pouze člen spolku a to do určené lhůty (subjektivní 30 dnů a objektivní 6 měsíců). V případě zmeškání lhůty by pak člen sdružení mohl získat soudní ochranu jinak, např. žalobou na náhradu škody. V § 15 odst. 2 je pak stanoveno, že soud bude v těchto případech postupovat podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Jestliže příslušný okresní soud zjistí, že rozhodnutí daného spolku je vadné, kasačně jej zruší a spolek bude tímto pravomocným rozsudkem vázán a vnitřní poměry upraví vhodným způsobem. Rozhodování uvnitř sportovních asociací vyžaduje míru flexibility a nelze jím nikdy nahradit řízení před obecnými soudy a není možné vyhýbání se zásadám na tzv. spravedlivý proces.¹⁰⁰

Nový občanský zákoník obsahuje několik úprav, jak se lze bránit proti rozhodnutí občanského sdružení neboli spolku. Aktivní legitimaci k podání návrhu na soudní rozhodnutí ve věci neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro rozpor se zákonem nebo stanovami nebude mít pouze člen, kterého se rozhodnutí orgánu spolku týká, ale i ostatní členové spolku a další osoby, které prokáží zájem hodný právní ochrany. Mění se i lhůty do kdy je možné se proti rozhodnutí orgánu spolku odvolat. Subjektivní lhůta činí 3 měsíce a objektivní pak 1 rok. Dále je v nové úpravě stanovena směrnice pro rozhodování soudu o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, podle kterého soud zohlední závažnost právních následků rozhodnutí orgánu spolku a intenzitu zásahu do práv třetích osob nabytých v dobré víře. Jestliže tedy rozhodnutí spolku nemá závažné právní následky, tak jeho neplatnost nevysloví. Stejně tak ji nevysloví, jestli by jím bylo zasaženo do práv třetí osoby nabytých v dobré víře. Dále nový občanský zákoník předpokládá možnost satisfakce v případě závažného porušení členských práv a to formou přiměřeného zadostiučinění. Soud nemusí uznat právo na zadostiučinění, jestliže návrh na vyslovení neplatnosti nebyl

¹⁰⁰ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 125 – 141.

podán ve stanovené době, pouze pokud spolek takovou námitku uplatní v řízení před soudem.¹⁰¹

8.2. Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení představuje alternativu k obecným soudům nejenom ve sportovních sporech. Je upraveno zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Je založeno na tom, že strany sporu mezi sebou dobrovolně uzavřou dohodu o předložení daného sporu před nezávislé rozhodce nebo stálý rozhodčí soud. Spor je ukončen rozhodnutím rozhodce, které je závazné a vynutitelné. Rozhodčí smlouva, kterou strany uzavřely, musí být písemná a řeší již vzniklý spor. Jestliže by upravovala spory, které mají vzniknout až v budoucnu z určitého právního vztahu, je pak nazývána rozhodčí doložkou. Rozhodčí řízení se především využívá v majetkových a obchodních sporech. I když je toto řízení soukromoprávním, tak probíhá pod částečným dohledem státní moci a to především tím, že obecné soudy provádějí procesní úkony, které nemůže rozhodce provést. Rozhodnutí rozhodce má pak stejnou povahu jako rozhodnutí soudu.

Tento způsob rozhodování je pro sportovní oblast stále mnohem přijatelnější než rozhodování obecných soudů. Ve sportu je využívána rozhodčí doložka tak, že všechny subjekty sportovního spolku mají povinnost řešit případné spory prostřednictvím rozhodce. Taková doložka musí vyplývat ze základního dokumentu spolku, nejčastěji stanov. To je vidět například v Olympijské chartě v článku 61, který zakotvuje povinnost řešení veškerých sporů před Sportovním arbitrážním soudem. Rozhodčí řízení má celou řadu výhod. Je především rychlejší a efektivnější. Je schopno vyřešit spor, aniž by narušilo průběh soutěže a velmi dobře zohledňuje specifickou sportu. Rozhodčí řízení je přizpůsobeno požadavkům stran a neprochází žádným složitým průběhem. Dále velmi často je rozhodcem odborník ve svém oboru, který lépe rozumí problematice a dokáže objektivně a rychle rozhodnout. Tento typ

¹⁰¹ BĚLOHLÁVEK, J. A., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový Občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 82 – 83.

řízení je dále charakteristický kratší dobou trvání. Rozhodčí řízení bývá zpravidla jednoinstanční, jestliže není možnost přezkoumání stanovena v rozhodčí smlouvě či doložce. Avšak tento typ řízení může být také použit jako jakýsi odvolací orgán proti rozhodnutí disciplinární komise. V tomto případě ale nejde o dvouinstančnost. Další nespornou výhodou je neveřejnost jednání. To je vhodné vzhledem ke stranám sporu, které tak mají možnost vyhnout se nežádoucí publicitě a medializaci. Na rozdíl od soudního řízení může být rozhodčí řízení mnohem levnější. Poslední velkou výhodou je možnost uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Je uznáváno především na základě Newyorské úmluvy z roku 1958. Vedle výhod bývá rozhodčímu řízení přisuzována řada nevýhod. A to proto, že nelze veškeré spory řešit „pouze“ před rozhodcem. Další nevýhodou je chybějící donucovací pravomoc, nemožnost vydat předběžné opatření nebo to, že nelze požádat ESD o vyřešení předběžné otázky, protože strany se samy dobrovolně dohodly na řízení před rozhodci, čímž vyloučily pravomoc obecných soudů.¹⁰²

Rozhodčí řízení má ve sportu určitě své podstatné místo. Rychlost a operativnost tohoto řešení opět předčí obecné soudy. S porovnáním s řízením před disciplinární komisí je nutné zdůraznit naprostou nestrannost a nezávislost rozhodců. Jak jsem zmínil, rozhodčí řízení často slouží jako odvolací orgán proti rozhodnutí rozhodčí komise. Jestliže pak bude i tímto „odvoláním“ rozhodnutí potvrzeno, sportovec se jím musí řídit.

8.2.1 Arbitrážní soud pro sport

Arbitrážní soud pro sport – Court for Arbitration in Sport (dále jen CAS) byl zřízen roku 1983 Mezinárodním olympijským výborem a sídlí v Lausanne, to ale nebrání rozhodování sporu i na jiném místě. Slouží jako řádný soud, který řeší spory související se sportem. CAS je v podstatě stálým rozhodčím soudem, který rozhoduje spory na poli sportu.

¹⁰² SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 155 – 158.

Řízení je řešeno především písemně, ale může být nařízeno i ústní jednání. Zpravidla je řízení před CAS jednoinstanční, ale na základě dohody stran se lze odvolat. I CAS slouží jako odvolací soud sportovců. Odvolávají se především proti zákazům, které sportovcům ukládají sportovní svazy. Odvolání je přípustné, jestliže odvolatel vyčerpal všechny řádné opravné prostředky v rámci sportovního svazu a musí být podáno do 21 dnů od doručení rozhodnutí, proti kterému se odvolatel odvolává. CAS není vázán předchozími rozhodnutími a opírá se o skutečnosti podané stranami sporu. CAS rozhoduje v tříčlenných porotách. Každá strana vždy vybere jednoho rozhodce a ti si pak zvolí svého předsedu. Všichni musí splňovat záruky nezávislosti. Takto zvolená porota rozhoduje podle práva, které si strany zvolí, nebo podle práva státu toho subjektu, proti němuž směřuje odvolání. Jestliže nelze takto právo zvolit, rozhoduje se podle práva švýcarského. Rozhodnutí CAS lze přezkoumávat pouze v přesně stanovených případech – např. rozhodce byl ustanoven protiprávně, nebo tribunál nebyl k rozhodnutí věci kompetentní aj.¹⁰³

CAS byl vytvořen hlavně z důvodu podobného a specializovaného řešení sportovních sporů kdekoliv na světě. Díky tomu se nevyskytují různá rozhodnutí ve stejných nebo podobných sporech. CAS tak zastupuje roli nejvyššího sportovního soudu. CAS vedle role odvolacího soudu proti rozhodnutím sportovních spolků působí i jako řádný soud v případech, kdy dojde k porušení smluv uzavřených mezi stranami sporu. Využití CAS jako odvolacího soudu je často zakotveno ve stanovách příslušných sportovních spolků. CAS je spravován Mezinárodní radou pro sportovní arbitráž. Je to nejvyšší orgán, který kontroluje nezávislost CAS a zároveň jej financuje. CAS využívá řadu právních principů různých států, které mu napomáhají při řešení sporů. Pomocí řízení před CAS lze spory řešit velmi levně a relativně rychle. Řádné arbitrážní řízení trvá mezi šesti až devíti měsíci a odvolací řízení pak trvá okolo čtyř měsíců.¹⁰⁴

CAS působí v rámci švýcarské jurisdikce a i v České republice jsou jeho rozhodnutí uznávána. Oproti řízením před civilními soudy je tento typ řízení rychlý, levný a hlavně specializovaný pro oblast sportu. V současnosti je ale CAS využíván

¹⁰³ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 159 – 161.

¹⁰⁴ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 113 – 115.

nejvíce na poli olympijských her a mezinárodních soutěží. Národní orgány se k CAS obracejí málokdy. A to i proto, že doba jeho rozhodování je přece jenom poměrně dlouhá pro jejich potřeby. Myslím si, že právě tento způsob je více než vhodný k rozhodování sportovních sporů.

8.3. Evropský soudní dvůr

O roli ESD jsem se zmínil již výše, ale je nutné jej zmínit i v samostatné kapitole. Jeho význam tkví především v jeho judikatuře. ESD judikoval, že sport není běžným průmyslovým odvětvím a tvrdí, že je třeba udržet rovnováhu mezi sportovními kluby, nejistotu sportovních výsledků a trénování nových mladých hráčů. ESD se v souvislosti se vznikem nových a nových sporů, pokusil najít možnou aplikaci evropského práva na sportovní normy. Podle ESD nejsou v rozporu s řádným fungováním evropského trhu sportovní pravidla, která jsou nezbytná k fungování sportovního odvětví. ESD také dovedl, že sportovní normy vydané příslušným sportovním orgánem nevyklučují aplikaci evropského práva. Všechna sportovní pravidla musí splňovat podmínky ustanovení Smlouvy o ES. V současné době má sportovní oblast v evropském právu jistou autonomii. Jak jsem již popsal, sportovní právo je evropským právem doposud upravováno jen nepřímým způsobem, že sportovní pravidla zatím byla hodnocena ESD, ale není nikde stanoveno v zakládajících smlouvách a neexistuje ani žádné zmocnění, aby příslušné orgány mohli přijmout jakoukoliv sportovní legislativu. Komise EU respektuje postavení sportovních subjektů, pokud nedochází k porušování evropského práva. To je ale nežádoucí pro sportovní oblast, jelikož zde není, kdy její pravidla bude ESD považovat za proporcionální.¹⁰⁵

ESD v přístupu ke sportu vychází stejně jako CAS z teologické interpretace právních norem. ESD pak sleduje cíl Smlouvy o ES. Jak mezinárodní právo, tak právo evropské je významným atributem sportovního práva. V současné době se při formování nových sportovních předpisů musí dbát názorů ESD a to ve všech oblastech. ESD se ve své judikatuře věnoval hlavně pravidlům sportovních asociací,

¹⁰⁵ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 110 – 112.

principům volného pohybu osob a právům hospodářské soutěže. Regulace sportu se tedy vytváří nepřímo prostřednictvím soudních sporů, ve kterých se mimo jiné rozhoduje, zda jsou sportovní pravidla v rozporu s evropským právem či nikoliv. ESD hodnotí daná sportovní pravidla především podle jejich kontextu. Musím zdůraznit, že hlavním úkolem ESD je interpretace Smlouvy o ES a národní soud pak tuto interpretaci aplikuje na daný případ. Většinou se tento spor dostane před ESD pomocí předběžné otázky, kterou podal národní soud. Tyto otázky se pak týkají hlavně vztahu evropského práva k sportovním pravidlům.¹⁰⁶

8.4. Řízení před obecnými soudy v České republice

Pozice národních soudů je odlišná od ESD. Zde by mělo jít především o kontrolu průběhu řízení, o legalitu rozhodnutí sportovních orgánů v rámci sportovního svazu, než o čistou kontrolu sportovních pravidel. Soudní kontrola nastupuje v případě, že sportovní pravidla jsou v rozporu s obecnými právními principy nebo proto, že jsou sankce v této sféře aplikované nespravedlivě. Jak jsem již zmínil, sportovní spolky mají zakotvenou zásadu, že jejich rozhodnutí nelze napadat u obecných soudů, ale to je v rozporu se základním ústavním právem na soudní ochranu. Další možností je konkludentní souhlas sportovců, aby všechny spory byly řešeny před rozhodci. Tímto se spory dostávají do soukromoprávní roviny. Avšak řešení, že budou spory ze sportovní oblasti řešeny výlučně obecnými soudy, by také nebylo zrovna šťastným rozhodnutím. Hrozí totiž, že nebudou rozhodovat přesně s ohledem na specifika zmíněná sportovního odvětví.¹⁰⁷

Každý sportovec se vstupem do sportovního klubu či spolku, přijímá základ pravidel a běžnou praxi v daném odvětví. To nemůže mít na sportovce žádný dopad, jestliže nedojde k ohrožení života či zdraví. Sice taková rozhodnutí zpravidla přísluší sportovním orgánům, ale soudní ochranu nelze striktně vyloučit z důvodu rozporu s ústavním právem na tuto ochranu. V České republice se před soudy sportovní spory dostávají minimálně a samy soudy si drží odstup od této oblasti a v podstatě nepřímo

¹⁰⁶ HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Praha: Auditorium, 2007. s. 29 – 32.

¹⁰⁷ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 116 – 119.

potvrzují sportovní autonomii. V současnosti není typickým jevem, aby sportovci požadovali náhradu za škody za vzniklé úrazy u soudů. Různým případům se budu věnovat níže. Lze s jistotou říci, že se stále čeká na průlomové rozhodnutí obecných soudů, které změní pohled na víru v téměř absolutní beztrestnost sportovců. Jelikož se stále častěji soudy setkávají s touto problematikou, je nevyhnutelné, aby v nejbližší době stanovily hranice sportovní autonomie. Samozřejmě, že sportovní svazy nemají zájem zahrnovat státní orgány do této oblasti, kterou mohou samy regulovat prostřednictvím svých orgánů a nástrojů. Není ale v jejich pravomoci omezit, či zakázat právo na soudní ochranu garantovanou Ústavou. Nejenom z těchto důvodů bude oblast sportu stále častěji řešena obecnými soudy.¹⁰⁸

8.4.1. Judikatura českých soudů

V této podkapitole zmíním několik stěžejních rozsudků, ze sportovní oblasti. Uvedu především to nejdůležitější, co z rozsudků vyplývá a jaký měly význam pro další vývoj. Jeví se mi nadbytečné jakkoliv podrobně rozebírat skutkové okolnosti jednotlivých případů.

A) Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 26. ledna 1954, sp. zn. Cz 486/53¹⁰⁹

Rozhodnutí rozebírá charakter sportovní činnosti (kopané) především ve vztahu k otázce zavinění a snaží se určit hranice vymezení jeho forem. V odůvodnění se vypořádává s povahou kopané tím, že rozvíjí vlastnosti tělesné a morální. *„Tyto vlastnosti může rozvíjet jen tehdy, když hráč dá do hry všechny své síly a celou osobnost; na druhé straně je nutným předpokladem, že hráči zachovávají pravidla hry. Kdyby se hráčům ukládalo, aby se opatrně a pomalu pohybovali okolo jedinců, o nichž snad rozhodčí ví, že porušují pravidla hry, ztratila by kopaná z velké části svůj smysl.“* Hlavním bodem právní argumentace soudu je pak: *„Rychlý pohyb při této hře není sám o sobě nedbalostí, nýbrž požadavkem a užitečným prvkem tohoto sportu. O nedbalosti bylo by možno mluvit jen tehdy, kdyby se hráč pohyboval nepřiměřeně rychle tam, kde mu hrozí nebezpečí nevyplývající z povahy hry. Nelze*

¹⁰⁸ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 168 – 169.

¹⁰⁹ Rozhodnutí uveřejněno ve Sbírce NS, 1954, č. 5, s. 86-87, pod pořadovým č. 44.

pokládat za nedbalost, když hráč nepředpokládá, že spoluhráč úmyslně poruší pravidla hry. Bylo by ovšem nedbalostí, kdyby hráč viděl, že spoluhráč mu nohu nastavil a přesto na ni prudce naběhl.“ Navíc soud uznal náhradu škody za způsobenou smrt poškozeného. Náhradu uznal v plné výši pozůstalé dceři po zemřelém.

B) Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu z 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962¹¹⁰

Toto rozhodnutí se od toho prvního pokouší najít hranice odpovědnosti sportovce za způsobené zranění při výkonu sportovní činnosti. Právní věta rozhodnutí zní: *„Odpovědnost hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání se vyvozuje z odpovědnosti za škodu vzniklou tím, že škůdce poškodí úmyslně nebo z nedbalosti poškozeného porušením závazku nebo jiné právní povinnosti. Vychází ze zjištění o tom, zda ke zranění došlo při hře a zda šlo o zákrok pravidly dovolený nebo nedovolený (zakázaný) a zda tu šlo o nepřiměřenost vědomého či nedbalostního zásahu. Bez významu není ani to, zda jde o zkušeného (např. dlouholetého) hráče této hry.“* Zde je především zdůrazněno jednání sportovce v souladu se sportovními pravidly. Zároveň je stanovena podmínka, že ke zranění muselo dojít při výkonu samotné sportovní činnosti. Vedle toho z rozhodnutí plyne požadavek na posouzení zavinění sportovce.¹¹¹ Rozhodnutí se snaží o určení podmínek, kdy hráč nebude odpovědný. Dále poukazuje na to, že soudním rozhodnutím může být založena odpovědnost, i když disciplinární orgány neshledaly jednání v rozporu se sportovními pravidly.¹¹²

C) Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76¹¹³

Na rozdíl od předcházejícího rozhodnutí toto definuje podmínky, kdy sportovec odpovědný bude. Rozhodnutí obsahuje právní názor: *„Nedodržení pravidel sportovní hry, spočívající v použití pravidly nedovoleného způsobu hry, je*

¹¹⁰ Rozhodnutí uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 1963, pod pořadovým č. 15.

¹¹¹ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 55 – 56.

¹¹² KRÁLÍK, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 539 – 548.

¹¹³ Rozsudek uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 1980, pod pořadovým č. 16.

nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (§ 415 občanského zákoníku) V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu (§ 420 odst. 1 občanského zákoníku).“ Žalobce se v něm domáhal náhrady škody, ke které došlo v průběhu fotbalového zápasu při nedovoleném zákroku. Soud zde žalobci vyhověl. Z tohoto rozhodnutí vyplývají následující argumenty. 1. Odpovědnost hráče za škodu, která byla způsobena při výkonu sportovní činnosti, nelze vyloučit. 2. I když sportovní pravidla nejsou právními normami, neznamená to, že je hráč může porušit. Jejich nedodržení znamená, že hráč nedbá povinnosti předcházet škodám. 3. Zaviněný protiprávní úkon nastal v důsledku zákroku, který byl v rozporu se sportovními pravidly. Zde lze vyloučit úmysl nepřímý, jelikož ke zranění došlo v zápalu hry, takže tento protiprávní úkon bude nedbalostní. 4. Je naplněna i příčinná souvislost mezi jednáním a škodou, protože bez takového jednání, které porušuje pravidla, by ke vzniku škody (újmy na zdraví) nedošlo.¹¹⁴

D) Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002¹¹⁵

Rozsudek je rozdílný v tom, že jde o jiné sportovní odvětví než v předcházejících. Jde o karate, které je velmi nebezpečným sportem a je zde riziko vzniku zranění opravdu vysoké. V tomto případě žalobce požaduje náhradu škody, která mu vznikla na zdraví. V zápase karate utrpěl úraz s trvalými následky, když žalovaný proti němu provedl takové údery, které byly v rozporu s pravidly karate a způsobil mu tak velmi těžká zranění. Nejvyšší soud vyslovil, že úder protivníka karate, při kterém vznikla zasaženému škoda na zdraví, je v nejen v rozporu s pravidly karate, ale zároveň porušuje prevenční povinnost podle § 415 občanského zákoníku, a proto žalovanému vzniká obecná odpovědnost za škodu podle § 420 odst. 1 občanského zákoníku. Vedle toho je v rozsudku zdůrazněna příčinná souvislost mezi jednáním žalovaného a trvalými následky poškozeného. Rozhodnutí

¹¹⁴ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 74.

¹¹⁵ Právní věta rozhodnutí uveřejněna v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR - právní věty a rejstříky, 2004, sešit 28, s. 25, pod pořadovým č. C 2352.

v podstatě navazuje na předchozí závěry a názory z předchozí praxe. Nepřineslo tedy nic nového, co by se již v praxi v předchozím případě nevyskytlo.¹¹⁶

E) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004¹¹⁷

V tomto rozhodnutí jde o odpovědnost sportovce – lyžaře. Je specifické tím, že bylo aplikováno italské právo, jelikož ke zranění poškozeného došlo na italské sjezdovce. Další specifikum tkví v povinnosti každého lyžaře dodržovat pravidla vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS. Ta sice nejsou obecně závaznými, ale pro lyžaře na sjezdovce jsou závazná a jejich porušení představuje porušení prevenční povinnosti předcházet škodám. V tomto případě došlo ke střetu dvou lyžařů a v důsledku toho ke škodě na zdraví i majetku žalobce. V tomto případě soud dospěl k názoru, že žalovaná porušila povinnosti vyplývající z pravidel Mezinárodní lyžařské federace tím, že nepřizpůsobila rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a terénním podmínkám. I když ke střetu došlo kvůli nepřehledné terénní překážce, přes kterou nebylo možno upozorovat žalobce žalovanou. Avšak to podle soudu je spíše důvodem ke snížení rychlosti. Vedle toho žalovaná přijížděla k poškozenému ze zadu, což pro ni znamená další povinnost přizpůsobit svou jízdu podle situace na sjezdové dráze. V lyžařském sportu totiž obecně platí, že kdo přijíždí ze zadu, nebo shora je odpovědný za případnou kolizi.¹¹⁸

Je jasné, česká judikatura pojí vznik odpovědnosti za škodu sportovce s porušením sportovních pravidel, jakožto porušení obecné prevenční povinnosti. Ostatně všechna uvedená rozhodnutí vychází z porušení sportovního pravidla. Je škoda, že se doposud nevyjádřila k otázce vyloučení odpovědnosti sportovce, ani zda je možný vznik právní odpovědnosti za současného dodržení sportovních pravidel.

¹¹⁶ KRÁLÍK, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 539 – 548.

¹¹⁷ Usnesení bylo uveřejněno v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, 2005, svazek 32, pod pořadovým č. C 3268.

¹¹⁸ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 57 – 58.

9. Odpovědnost sportovce v komparaci s vybranými státy

Na úplný závěr se ve své práci zmíním o úpravách právní odpovědnosti sportovců v jiných zemích. Doktríny a judikatury jednotlivých států se k otázce autonomie sportu stavěly různě. Nejčastějšími proudy bylo buďto použití obecné úpravy i s následným užitím analogie na sportovní oblast, anebo samotné státy přímo oblast sportu a především odpovědnosti za úrazy upravují právními předpisy. Druhá možnost je ale spíše výjimečná. Pokusím se tedy ve stručnosti nastínit přístup vybraných států.

9.1. Německo

Podle německé praxe každý hráč, který se zúčastní dovolené sportovní činnosti, počítá se zraněními, která při ní mohou vzniknout i při dodržení sportovních pravidel. Jestliže byl ovšem sportovec zraněn, protože došlo k zaviněnému porušení pravidel, musí mu škůdce nahradit škodu. Každý sportovec při kontaktní hře v souboji počítá s nevyhnutelnými zraněními. Zraněný musí přijmout vyvinění škůdce v tom případě, že byla dodržena pravidla hry, i když došlo k velmi těžkému zranění. I když je německá judikatura mnohem rozsáhlejší, nelze z ní vyvodit obecné zásady. Odpovědnost nevylučuje pouze při jednání, které není v souladu se sportovními pravidly, ale i když jde o pouhé bagatelní porušení určitých sportovních pravidel.¹¹⁹

„Německá publicistika poukazuje na skutečnost, že odpovědný subjekt může být dán buď smlouvou, nebo zákonnou úpravou, a spektrum odpovědných subjektů může být velmi různorodé, neboť v případě uplatněných nároků na náhradu škody vzniká množství právních situací. Vedle samotného původce zranění může přicházet do úvahy odpovědnost pořadatele, jenž může odpovídat na základě smluvního ujednání, nebo na základě občanskoprávního deliktu, zvláště při tzv. povinném bezpečném chování, anebo ručení výrobce sportovních potřeb, který může být

¹¹⁹ ČORBA, Jozef et al. *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. s. 45 – 47.

*odpovědný za zranění způsobená použitím jeho produktu“*¹²⁰ V německé doktríně se do popředí dostávají takové otázky, které u nás stojí mimo pozornost. Jde především o případy omezení odpovědnosti, vyloučení odpovědnosti a spoluzavinění. Podle německé teorie je nutné při posouzení odpovědnosti sportovce a jeho zavinění zohlednit specifické sportovní riziko všech hráčů. To může souviset s výslovným nebo mlčky uzavřeným vyloučením odpovědnosti, nebo spoluzaviněním. Výslovná vyloučení odpovědnosti musí být učiněna ústně nebo písemně a musí být patrný projev vůle sportovce k takovému vyloučení. To je typické především v oblasti automobilových závodů a v celém motosportu. Na druhé straně vyloučení odpovědnosti uzavřené mlčky se rozumí souhlas sportovce s rizikem zranění při započítí výkonu sportovní činnosti, což lze nazvat jednáním na vlastní nebezpečí. Zde je ovšem složité určení hranice mezi příčinou ohrožení jiného sportovce a převzetím rizik všech sportovců. Vyloučení odpovědnosti sportovce je možné pouze v případech, kdy si sportovec uvědomuje vlastní ohrožení a jedná ve vlastním zájmu. Mlčky vyloučená odpovědnost se týká sportů například jezdeckých, automobilových, nebo leteckých. Jestliže pak jde o zákonné vyloučení odpovědnosti v automobilovém a motoristickém sportu, tak odpovědnost lze vyloučit, i když sportovec je schopen dokázat, že události, která nastala, nemohl nijak zabránit. Ovšem takové dokazování bude nadmíru složité. Navíc se německá doktrína věnuje zákonnému vyloučení odpovědnosti za zranění zaměstnavatele, který neodpovídá za své „zaměstnance“, jestliže zranění nezavinil úmyslně či se ho nějakým způsobem nezúčastnil. Takové vyloučení platí i u spoluhráčů toho, kdo způsobil škodu. Posledním aspektem při vzniku odpovědnostních vztahů, který se v naší praxi dosud nezdůrazňuje, je spoluzavinění. To znamená, že k jednání sportovce, kterým způsobil jinému újmu, se zohledňuje jednání poškozeného. Takže pro posouzení odpovědnosti a následné náhrady škody je důležitá míra převzetí rizika a vlastní ohrožení sportovce. K tomu je nutné porovnat příčiny a rozsah zavinění škůdce s příčinami a rozsahem zavinění poškozeného. Navíc německá doktrína odlišuje tzv. bojové

¹²⁰ KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní práce na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9, s. 25 – 33.

sporty, kde si lze právě všimnout úvah o vyloučení odpovědnosti a objevují se tzv. paralelní sporty, které se řídí obecnými zásadami odpovědnosti.¹²¹

9.2. Anglie

Anglické právo je angloamerickým systémem, a proto je velmi spjato se soudní praxí. V anglické teorii představuje nedbalost nejběžnější důvod žaloby pro náhradu škody, která vznikla při výkonu sportovní činnosti. Druhým nejčastějším možným jednáním je úmyslné jednání škůdce zranit protihráče. Avšak takových případů bude minimálně, a to z důvodu těžko prokazatelného úmyslu. Podle anglické doktríny by se na oblast sportu měly používat obecné zásady, ale ty by měly být použity přiměřeně s ohledem na zvláštní povahu sportu. Dochází tedy k aplikaci obecných zásad na tuto zvláštní oblast. Použití obecných právních zásad se neliší od jiných případů, kde dochází ke vzniku odpovědnosti za škodu, ale musejí být užity na základě takto zvláštních okolností řešeného případu. Tato teorie přiměřenosti zásad předpokládá využití veškerých náležitých okolností, které jsou pro danou chvíli přiměřené. Jednotlivé spory ve sportu, které projednávají soudy, závisí tedy na samotných souvislostech, kdy k daným případům došlo. V tom případě bude záviset na posouzení specifického sportovního kontextu.¹²²

V anglické doktríně je kladen důraz na přijetí rizika zranění, která vznikají běžnými nehodami v určitém sportovním odvětví, jako je například chyba v úsudku. Dále konkrétně zmíním jeden případ – *Condon v. Basi*, který je v Anglii považován za zlomový. Fotbalista byl v tomto případě uznán odpovědným za zlomení nohy svému protihráči. Soud posuzoval, zda škůdce dodržel tzv. přiměřenou péči, protože sportovec je odpovědný jen za to, že vynaloží náležitou péči, aby nedošlo ke zranění protihráče. Hranice této přiměřené péče pak záleží na posouzení všech daných okolností situace. Z toho vyplývá, že hráč, který překračuje hranice běžné hry, bude spíše odpovědný za vzniklé zranění. Z tohoto případu je patrné, že soud sice požaduje porušení sportovních pravidel ke vzniku odpovědnosti, ale není to však jediným prvkem. Dovozuje se, že odpovědnost by neměla nastávat po každém

¹²¹ KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo*. Praha: Auditorium, 2012. s. 68 - 85

¹²² Tamtéž s. 71 - 72

porušení sportovních pravidel. Za způsobení úrazu by tak měla nastupovat odpovědnost tehdy, když dojde k zvláště nepřiměřenému či hrubému faulu, jehož následkem bude zranění protihráče. Sportovní pravidla podle anglické teorie poskytují jisté vodítko, jak postupovat při určení hranic přiměřenosti.¹²³

9.3. Polsko

Polská doktrína patří k jedněm z nejvýznamnějších. Především v počátcích vývoje se těmto otázkám věnovalo mnoho autorů. Odpovědnosti za sportovní úrazy se věnoval především W. Sanetra, J. Sawicki, A. J. Szwarc a S. Jędruch. Sanetra kritizoval především argumentaci rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 2. Července 1968, sp. zn. 2 CR 216/1968, se kterým byla uveřejněna jeho právní věta: *„Provozování určitých odvětví sportu je spojeno s rizikem, existující přísná pravidla hry nebo boje mají za cíl minimalizaci nebezpečí poškození zdraví nebo ztráty života. Čím více je nebezpečná oblast sportu, tím více je nutno dbát na dodržování stanovených sportovních pravidel. Ten, kdo tato pravidla porušuje, dopouští se protiprávního jednání, zakládajícího povinnost k náhradě škody“* Toto rozhodnutí spojuje s náhradou škody skutečnost, že dojde k porušení sportovních pravidel. Sanetra se postavil především proti přílišnému lpění na sportovních pravidlech, které nejsou právními normami.¹²⁴

Další rozhodnutí polského Nejvyššího soudu z 27. 4. 1938, sp. zn. 2K 2010/37 obsahuje právní větu: *„Jestliže bereme zřetel na to, že sportovní hry jsou jevem téměř každodenním, který se těší u společnosti velké oblibě a je podporován zákonodárcy a vládními činiteli, a jestliže uvážíme, že způsob, jak jsou tyto hry vedeny, je normován podrobně promyšlenými a vypracovanými pravidly, jež pamatují jak na sportovní cíl oněch her, tak na bezpečnost osob, které se jich účastní, je nutno mít za to, že účastník, který se řídí platnými pravidly hry, neporušuje zásady, vyplývající z podstaty hry, a řídí se ve svém úsilí výhradně sportovním cílem, jedná právně.“* Tímto rozhodnutím soud stanovil dva

¹²³ KRÁLÍK, M. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 8, s. 285 – 295.

¹²⁴ SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty)*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. s. 69 - 70

předpoklady, za kterých se sportovec vyhne odpovědnosti. Jsou jimi dodržení pravidel hry a snaha o dosažení sportovního cíle. Pro beztrestnost pak musejí být splněny kumulativně.¹²⁵ Tento rozsudek je také ale kritizován, protože v podstatě sportovním pravidlům přiznává povahu právních norem, když je jejich dodržáním nebo porušením určována odpovědnost. V Polsku se utvořily dva myšlenkové proudy. Zastánci prvního hledají hranice a kritéria, která určují možnosti vyloučení odpovědnosti sportovců. Nepovažují jednání sportovců, byť i takové, kterým je způsobený úraz, za protiprávní. Druhý proud tvrdí, že neexistuje žádný důvod, aby sportovci byli posuzováni jinak, pokud jde o způsobení zranění. Vychází hlavně z toho, že není žádného ustanovení, které by právní odpovědnost vylučovalo.¹²⁶ I když polské soudy považují dodržení sportovních pravidel za okolnost, která vylučuje odpovědnost sportovce, jsou často terčem kritiky mnoha autorů. V podstatě se v teorii zformoval jeden směr, který převažuje. Ten požaduje pro vyloučení odpovědnosti sportovce splnění následujících podmínek. Odpovědnost sportovce na základě sportovního hlediska lze vyloučit či omezit jen tehdy, když je sportovní disciplína státem dovolená, nesmí dojít k porušení sportovních pravidel, úraz musí být způsobený v důsledku souboje v průběhu sportovní hry či zápasu a takový úraz musel být zároveň způsoben při dosahování sportovního cíle. Avšak ani v Polsku neexistuje jednotný všeobecný názor a jiní teoretici i toto kritizují.¹²⁷

¹²⁵ KRÁLÍK, M. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy*, 1998, č. 10, s. 485 – 495.

¹²⁶ KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 228 – 236.

¹²⁷ KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (z pohledu civilněprávní dogmatiky). *Právní fórum*, 2006, č. 7, s. 238 – 249.

10. Závěr

Sport je vyžadovaným společenským fenoménem, a proto ho už nelze považovat za zcela autonomní oblast, která nebude vyžadovat právní zásahy. S rostoucím zájmem všech o sport je tento přístup nemožný. Zvláště v oblasti sportu na profesionální úrovni, který lze považovat za velmi žádanou obchodní oblast, kde se pohybují obrovské sumy peněz. Nelze ale upřít jedinečnou povahu sportu, a to sice, že je samostatnou a poměrně uzavřenou oblastí. Možná proto záměrně zákonodárci tuto oblast neupravují nikterak důrazně, ale nechávají určitou možnost pro rozhodování. Myslím, že je totiž v současné době nemyslitelné vytvořit zákon, který by upravoval tak rozmanitou oblast, jakou sport nepochybně je. Další otázkou je, zda je to vůbec potřebné. Ano, současná úprava v České republice je více než nedostatečná a potřebovala by nepochybně rozsáhlejší úpravu, ale podle mne je snad i nevhodné upravit celou oblast sportu „nějakým“ speciálním zákonem, který bude určovat veškeré podmínky odpovědnosti za škodu ve sportu. Takový úkol je s jistou mírou nadsázky nesplnitelný a takové řešení by bylo na škodu a sport by přespříliš omezovalo.

Pomocí analýzy a syntézy jsem podal ucelený výklad o vztahu práva a sportu se zdůrazněním na odpovědnost za škodu sportovců za sportovní úrazy. Odpovědnost za škodu ve sportu jsem se snažil pojmut jako stěžejní část mé práce. Jak jsem při zpracování zjistil, odpovědnost je nejvíce komplikovaným tématem v celé této problematice. Nejen proto, že neexistuje žádná speciální úprava, která by vymezovala hranice sportu v právu a odpovědnosti sportovce, ale i proto, že existuje nespočet rozdílných názorů a teorií. I soudní praxe se k tomuto problému vyjadřuje pouze v několika málo případech. Hlavním problémem odpovědnosti sportovce za úraz způsobený jinému sportovci je nejasné stanovení hranic. V České republice se v současnosti váže vznik odpovědnostních vztahů na hrubé porušení sportovních pravidel. Vznik odpovědnosti ve sportu je složitý z mnoha pohledů. Je nutné brát ohled především na specifičnost sportu a na sportovní pravidla. Z teorií, které byly popsány v mé práci, měla každá nějaké zápory. Dle mého názoru je nemožné stanovit obecná pravidla, kdy sportovci vznikne odpovědnostní vztah za úraz a kdy nikoliv. Vždy bude nutné postupovat jednotlivě případ od případu. Myslím si ale, že vždy by důvodem pro vznik odpovědnosti sportovce mělo být porušení

sportovních pravidel daného sportovního odvětví ve formě zákeřného nebo nepřiměřeně hrubého faulu. Samozřejmě by dané sportovní odvětví mělo být dovolené státem. Domnívám se, že by nadmíru pomohlo stanovení nové okolnosti vylučující protiprávnost do právního řádu, ve které by se stanovili možnosti zbavující sportovce odpovědnosti. Takové ustanovení by muselo brát zřetel na veškerá specifika sportu a s ním spojenými následky. Jako okolnost vylučující protiprávnost by bylo možné u sportovce považovat předchozí souhlas poškozeného. V tom případě se ovšem nabízí otázka, do jaké míry sportovec souhlasí se svým poraněním. Vedle toho by takovou okolností mohlo být dodržení sportovních pravidel, ale i v takovém případě může odpovědnostní vztah vzniknout za současného dodržení sportovních pravidel. Bohužel problematika odpovědnosti za sportovní úrazy není u nás vůbec vyřešena a je stále opomíjena. Nutno podotknout, že veškeré pokusy o jednotný přístup selhaly a myslím, že samotná myšlenka jednotnosti je těžko realizovatelná. Jak si lze všimnout odpovědnost za škodu ve sportu je opravdu oblastí, kterou nelze vyřešit pouze cestou legislativního procesu, ale bude třeba rozsáhlých debat zejména se sportovními svazy a sportovci samotnými. Tato problematika by také měla být řešena zřejmě nejdříve na úrovni mezinárodní, což by bylo inspirací pro jednotlivé státy.

Navíc spoustu nejasností se objevuje i o tom, který orgán bude příslušný k rozhodování případných sportovních sporů. Jestliže bude rozhodovat takové spory obecný soud, povede to k průtahům. Samotný zásah soudů bude ve většině případů nadbytečný, bude narušovat sportovní ducha a roztrhávat plynulost sportovní soutěže. Nelze jej ale vyloučit z toho důvodu, že každý má právo na soudní ochranu. Na roveň soudu bych postavil rozhodčí řízení, které by podle mne mělo být více upřednostňováno a to především kvůli větší rychlosti řízení a specializaci rozhodců na sportovní právo. K neopomenutelným orgánům, které by mohly rozhodovat sportovní spory, patří samozřejmě orgány samotných sportovních spolků – sportovních a disciplinárních komisí. U těch ale není zaručena naprostá nezávislost a nestrannost. Proti jejich rozhodnutím se lze samozřejmě bránit u obecných soudů. Avšak nelze jim upřít rychlost v jejich rozhodování a specializaci na dané sportovní odvětví, ve kterém rozhodují případné spory.

Jsem přesvědčen o tom, že cílů, které jsem si stanovil v úvodu práce, se mi podařilo dosáhnout. Snažil jsem se podat ucelený pohled na vztah sportu a práva se zaměřením na odpovědnost sportovců za způsobené úrazy. Z výše zmíněného je jasné, že tato otázka je a dlouho ještě bude otevřená. Pokoušet se o stanovení jednotného řešení odpovědnosti sportovců je aktuálně nadmíru nepřiměřené nejen této práci, ale i současnému pohledu práva na sport.

Seznam použitých pramenů

Odborná literatura

- BĚLOHLÁVEK, J. A., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový Občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 830 s. ISBN 978-80-7380-413-8.
- ČORBA, J. et al. *Otázky sportovního práva.* Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. 129 s. ISBN 978-80-904024-1-6.
- HAMERNÍK, P. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem.* Praha: Auditorium, 2007. 142 s. ISBN 978-80-903786-1-2.
- HENDRYCH, D. Právní slovník [online]. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: Databáze beck-online.cz
- HOLUB, M. *Odpovědnost za škodu v právu občanském, pracovním, obchodním a správním: praktická příručka.* 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde. 2004. 495 s. ISBN 80-7201-486-2.
- KNAPP, V. *Teorie práva.* 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. xvi, 247 s. Právní učebnice. ISBN 80-7179-028-1.
- KRÁLÍK, M. *Právo ve sportu.* Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2001. xxii, 278 s. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1
- KUKLÍK, J. et al. *Sportovní právo.* Praha: Auditorium, 2012. 182 s. ISBN 978-80-87284-28-5.
- PRUSÁK, J. *Šport a právo: úvod do dejin, teórie a praxe právnej zodpovednosti v športe.* 1. vyd. Bratislava: Šport, 1985. 247 s.
- SÁDKOVSKÝ, S. *Právní aspekty násilí ve sportu.* 1. vyd. Praha: Karolinum 2010. 114 s. ISBN 978-80-246-1836-4
- SLUKA, T. *Profesionální sportovec: (právní a ekonomické aspekty).* Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2007. 199 s. ISBN 978-80-903609-5-2.

- ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. 2, díl 3., Závazkové právo. 5.*, jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 550 s. ISBN 978-80-7357-473-4.
- ŠVESTKA, J. et al. *Občanský zákoník: komentář. 1. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2008. xvi. 1221 s. 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-004-1

Odborné články

- KRÁLÍK, M. Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy ve světle evropské a světové judikatury 20. a 21. století. *Soudní rozhledy*, 2006, č. 8, s. 285 – 295.
- KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní práce na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. *Bulletin advokacie*, 2006, č. 9, s. 25 – 33.
- KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*, 2006, č. 8, s. 228 – 236.
- KRÁLÍK, M. Několik poznámek k právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. *Právní rozhledy*, 2006, č. 15, s. 539 – 548.
- KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (z pohledu civilněprávní dogmatiky). *Právní fórum*, 2006, č. 7, s. 238 – 249.
- KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost za sportovní úrazy aneb „Quo vadis, moderní sporte?“. *Právní rádce*, 2007, č. 2, s. 4 – 18.
- KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. *Právní rozhledy*, 2001, č. 1, s. 23 – 32.
- KRÁLÍK, M. Zamyšlení nad tzv. sportovním právem. *Právní rozhledy*, 1998, č. 10, s. 485 – 495.

- KRÁLÍK, M.: Právo ve sportu: Iluze či nutnost? *Právník*, 2001, č. 5, s. 467 - 490

Judikatura

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 26. ledna 1954, sp. zn. Cz 486/53
- Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu z 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011

Právní přepisy a sportovní legislativa

- Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění do 21. 12. 2011
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 60/2000 Sb., o ochranně olympijských symbolik
- Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. ledna 2014

- Evropská charta sportu [online]. MŠMT ČR, 2006 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>
- Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie a Smlouvy o Evropské unii [online]. EUR – Lex, 2012 [cit. 2013-02-20] Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>

Cizojazyčné resumé

The issue of the relation between sport and law is currently becoming more and more important. The inclusion of sport into the legal system is quite complicated and numerous countries have considerable problems in this area, and are in need of having a better legislative arrangement, including the Czech Republic. Setting clear boundary lines for sport is a very exacting task, because sport is an extensive phenomenon and relates to all legal branches. Ideas of having “sport law” as an independent legal branch have occurred in the past. However, they are not conceivable at present or in the near future. Sport and law are two independent systems that have to co-exist. They often blend together and their relation is very complicated. Particularly because, to some extent, sport itself is an autonomous system that has its rules and usually also independent administrative bodies for solving sport related disputes. A frequent cause of arguments is the question to what extent sport is an independent system and to what depth law can regulate it.

In this thesis I have occupied myself with the issue of civil liability in case of sport damage. This area is even more complicated. In the Czech Republic there is no legislative arrangement that would regulate the liability of sportspeople for injuries that have occurred during sporting activities. There is a definition of sport mentioned in one law but nothing else applicable for this area. The liability of sportspeople for sport related injuries is then regulated by common arrangements in the civil code. I have mentioned several legal decisions that represent precedents for future disputes. Czech doctrine is not very developed either. Only a few authors are interested in this issue and their opinions are not unanimous. I have also occupied myself with the authorities that are responsible for solving sport disputes. In comparison to foreign arrangements our arrangement is rather out-dated.

The problem of sport - law relation and the liability of sportspeople for damage cannot be solved quickly and definitely. To find a unanimous solution seems to be rather difficult, not only in the Czech Republic but also abroad. The question is – if it is even possible. In this thesis, I have tried to point out the current state, which is more than unsatisfactory. I have also outlined various theories and possible solutions that I consider to be useful and in the right direction.